

Telegraful Român

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMANE DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU
ȘI AL EPISCOPIILOR CLUJ ȘI ORADEA

Abonamentul

pentru parohii cl. I Lei 40; cl. II Lei 30; cl. III Lei 25. Particulari Lei 25. Autorități și străinătate Lei 50. De sprijin Lei 75. Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se inapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 60 Bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu strada 1 Mai Nr. 35.

3 IANUARIE 1853 — 3 IANUARIE 1953

La centenarul „Telegrafului Român“

Popasul sărbătoresc pe care „Telegraful Român“ îl face la împlinirea unui veac de existență, închinată slujirii poporului român și Bisericii Ortodoxe, constituie un fericit prilej pentru a reaminti gândurile curate din care a isvorit, acum 100 de ani, întâiul număr al acestei publicațiuni, sortită să fie astăzi cea mai veche gazetă din țara noastră.

Merit a fi o foaie „politică, industrială, comercială și literară“, „Telegraful Român“ a năzuit să răspundă cerințelor unui popor, care gemea sub lanțurile opresiunii, dar care niciodată nu se resemnase a purta cătușele robiei, ci deseori încercase — prin lupte și jertfe — să-și apropie zorile libertății. Mișcările revoluționare ale anului 1848, care tulburaseră adânc tihna scaunelor împărătești și regești din Europa, aduseră un răsuneț puternic în inimile românilor ardeleni, tocmai pentru faptul că aci isbânda fusese mai aproape ca oriunde, dar se prăbușise din pricina unor grave greșeli săvârșite de cărmuitorii luptătorilor revoluționari unguri și români. Roadele amare ale acestor greșeli nu se scuturaseră pe deplin; ele aveau să învenineze încă multă vreme viața poporului ardelean. Ceea ce înțeleseseră însă bine bărbații de seamă ai românilor de peste munți era nevoia unei redesteptări culturale și a organizării vieții economice a poporului pe temeiurile noi, care-și făcuseră drum în restul continentului. Pentru aceea se scria — în „Prenumerățiunea“ care, după obiceiul vremii, anunța în Decembrie 1852, apariția gazetei — că „Telegraful Român“ năzuește „a împărtăși poporului român din politică, industrie, comerț și literatură idei și cunoștințe practice, potrivite cu timpul și măsurat trebuințelor lui“.

Erau gânduri care dovedesc dragostea celor ce le scriau pentru poporul lor, pe care-l voiau pornit pe calea progresului, erau cuvinte care încercau să mărturisească — cu ocolurile impuse de cenzura împărătească — nădejdea ieșirii poporului din întunecul și robia în care era ținut de opresorii săi.

I-a fost dat „Telegrafului Român“ norocul de a avea în fruntea sa, dintru

început, pe profesorul Florian Aaron, cel ce fusese răspânditor de cultură în Țara Românească — unde împlinise un rodnic apostolat, ca dascăl al școlii Goleșcului, ca inspector al Școlii Centrale din Craiova, ca profesor al Colegiului Sfântul Sava din București și ca întemeietor al acelei publicații bucureștene „România“. De altfel, între programul „României“ din 1837 și al „Telegrafului Român“ din 1852 exista o identitate de concepții, care nu erau numai ale redactorului lor, ci ale întregii pleiade de bărbați luminați și înflăcărați de dragoste față de popor, cărora li se datorește înființarea învățământului românesc, în cea dintâi jumătate a veacului trecut.

„Telegraful Român“ a mers — cu rare șovăiri — pe drumul deschis de întemeietorul său. El a sprijinit luptele poporului român pentru progres și pentru libertate, în măsura în care condițiile sale de apariție i-au îngăduit-o.

„Telegraful Român“ nu i-au rămas străine nici luptele altor popoare pentru dobândirea dreptului la viață liberă. El le-a privit cu dragoste și le-a împărtășit cetitorilor săi, nădăjduind să fie și pentru poporul nostru pildă și îndemnuri. Plină de căldură este — în acest sens — relatarea pe care „Telegraful Român“ o dădea, în numărul său din 6 Ianuarie 1872, asupra dârzeniei cu care luptătorii eroici Comune din Paris înfruntau pe judecători, în nesfârșitele procese ce li se făcuseră. Reproducând cuvintele unei femei, care luptase pe baricadele Parisului și care acuza pe călăii în numele miilor de cetățeni executați, gazeta încheia cu profeticele cuvinte: „Veni-va o zi când sângele acestor martiri va fi răzbunat“, mărturisind astfel convingerea sa fermă că toți cei ce fac popoarele să sângereze vor da socoteală de faptele lor, înaintea necruțătoarei judecăți a popoarelor, care este și judecata lui Dumnezeu.

În zilele noastre, „Telegraful Român“ își continuă apariția ca foaie oficială bisericască, pe îndreptătitul motiv că toate celelalte idealuri, pentru care înțelegea să

(Continuare în pag. 2)

La centenarul Telegrafului Român

O sută de ani de apariție neîntreruptă a unei gazete, este un eveniment în publicistica noastră românească din Ardeal.

Organul oficial al Mitropoliei noastre a ajuns la această vârstă venerabilă, neatinsă de nici o altă publicație periodică bisericască existentă astăzi în cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române.

Dar supremul titlu de mândrie al „Telegrafului Român“ nu îl are exclusiv în calitatea lui de gazetă centenară, ci mai cu osebire în misiunea constructivă pe care a îndeplinit-o pe potriva îngăduinței vremilor ce le-a străbătut dealungul existenței sale.

Însăși urzirea lui a fost un act de curaj pentru împrejurările existente în Ardealul dela începutul celei de a doua jumătăți a veacului al XIX-lea.

Fără să fie cu desăvârșire lipsit de nutremântul spiritual tipărit în limba sa, poporul român din cuprinsul fostei monarhii habsburgice — dreptcredincioșii creștini de legea răsăriteană, preoții lor în primul rând — aveau nevoie de un îndreptar purces din sânul lor, care să le lumineze calea emancipării proprii, în babilonia împărăției împilatoare a pajurei cu două capete.

Acest îndreptar în împrejurările de atunci, numai Biserica putea să li-l pună la îndemână.

Mitropolitul Andrei Șaguna, noul ctitor al Mitropoliei ardeleni și întemeietorul acestei gazete, pusese la inimă ideea înființării de școli și răspândirii cunoștințelor trebuincioase de tot felul, în rândurile clerului și ale credincioșilor.

Cine răsfoește astăzi colecțiile vechi ale „Telegrafului Român“, va rămâne surprins de varietatea preocupărilor pe care le vădesc coloanele sale. Aceste preocupări îmbrățișau toate tărâmurile de manifestare ale românilor din Ardeal și aduceau la expresie năzuințele lor culturale naționale.

„Tendința acestei întreprinderi“ se spunea în petiția prin care se cerea auto-

(Urmare în pag. 2-a)

69291

La centenarul „Telegrafului Român“

Un organ de presă, care nu și-a întrerupt apariția timp de o sută de ani, este o raritate. Iar când un asemenea organ este bisericesc, el reprezintă un caz deosebit de unic. E cazul „Telegrafului Român“ dela Sibiu, care împlinește un veac de existență.

Să duci cetitorilor tăi preoți (și prin ei poporului), săptămânal, sau lunar, învățătură din Scripturile Sfinte și îndemnuri bune pentru viața de obște timp de o sută de ani, iată o lucrare echivalând cu un apostolat dintre cele mai impresionante.

Celor ce și-au luat partea de jertfă din această lucrare, mutându-se la Domnul, le împodobim amintirea cu nevastăcununa a recunoștinței. Iar celor ce astăzi — sub înțeleapta îndrumare a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae — ostenesc întru alcătuirea „Telegrafului Român“, le urăm mulți ani de pace, de sănătate și de muncă rodnică.

Episcopul NICOLAE

[Urmare din pag. 1]

lupte acum o sută de ani, au fost cucerite de popor.

Împlinindu-și această misiune de făclie a dreptei credințe, „Telegraful Român“ are datoria de a rămâne totuși consecvent legământului făcut la nașterea sa: de a urma și el același drum cu poporul nostru, spre pace, spre lumină, spre viitorul fericit pe care și-l clădește acum Patria noastră, alături de celelalte state libere din lumea întreagă.

Este urarea pe care i-o facem la sărbătoarea de azi și pentru care îi împărtășim patriarhicească binecuvântare.

† JUSTINIAN,
Patriarhul României

rizația de apariție — „nu este decât de a răspândi în poporul — a cărui înapoiere în cultură e a se datori vitregiei vremilor trecute — idei moderne... a-l lumina în mod cuviincios asupra adevăratelor sale trebuințe sufletești și materiale...”. De aceea, paginile sale găzduiau — alături de problemele de viață bisericească și de articole pentru orientarea clerului — cele mai variate contribuțiuni de ordin economic, agrar, industrial, meșteșugăresc, comercial și cultural-literar. Misiunea acestei gazete, în formularea întâiului ei redactor responsabil, Aaron Florian, constă în a „convince“ poporul din Ardeal „că numai prin îmbunătățirea stării sale materiale și morale poate ajunge la cultură și fericire”. Drept aceea „Telegraful Român“ nu ostenea „a deștepta simțul și a ațâța gustul poporului român pentru arte și măiestrie, a atrage luarea aminte a lui asupra acelor ramuri de industrie și asupra acelor meserii, cu care ar putea și ar trebui să se ocupe și dânsul spre îmbunătățirea stării sale materiale și morale”.

Îmbrățișarea meseriilor de către români, sutele de școli confesionale înființate de Biserica ortodoxă ardeleană, mai târziu școala comercială dela Brașov, în epoca absolutismului monarhic austro-ungar, au avut în această foaie cel mai aprig apărător al lor, împotriva tendințelor destructive ale cancelarilor guberniale stră-

ine de năzuințele firești ale înaintașilor noștri. Lupta lui pentru apărarea școlilor elementare și secundare ale Bisericii noastre, singurele școli românești din Ardeal pe vremea aceea, ca și contribuțiunea substanțială pe care a adus-o în acțiunea de așezare a vieții noastre bisericești pe temelie trainică a „Statutului organic“, merită toată recunoștința generațiilor de mai târziu.

În îndeplinirea misiunii sale, s'a ciocnit nu odată de împotrivirea stăpânirii reacționare habsburgice. Ciocnirile acestea s'au soldat cu jertfe. Unii din redactorii lui, ca memorandistul Nicolae Cristea (1863—1883), au plătit cu prigoniri, amenzi și temniță curajul pe care l-au arătat în scrisul lor.

După sfărâmarea monarhiei habsburgice „Telegraful Român“ și-a dedicat coloanele sale apărării autonomiei bisericești luptei împotriva amestecului Vaticanului în afacerile noastre interne și acțiunii de reîntregire a Bisericii ortodoxe române din Ardeal.

În cei peste treizeci de ani de când se află sub oblăduirea noastră, „Telegraful Român“ a militat statornic pentru în-

drumarea cât mai corespunzătoare a clerului din cuprinsul Mitropoliei ortodoxe a Ardealului.

Dealungul celor o sută de ani de existență „Telegraful Român“ a putut să aibă, vremelnic și oarecari scăderi, nicio dată însă nu s'a abătut dela linia superioară a promovării intereselor Bisericii și ale poporului nostru dreptcredincios.

Marele Eminescu l-a numit la 1876, „foaia cea mai modernă de peste Carpați”. E un calificativ pe care-l merita pe deplin.

Veteranul de azi s'a ținut la pas cu vremea în toată existența sa, păzind dreapta credință ortodoxă răsăriteană și făcându-se ecoul năzuințelor clerului și credincioșilor noștri.

Astăzi „Telegraful Român“ își continuă calea tradițională de orientare religioasă bisericească, pentru prosperarea morală și materială a poporului dreptcredincios și pentru apărarea p. cii.

Cinstind după cuviință ostenelele-i trecute, implorăm binecuvântarea lui Dumnezeu asupra tuturor celor ce se străduesc a țina slova lui la înălțimea vremilor noi.

† NICOLAE,
Arhiepiscop și Mitropolit

Cântarea dela Betleem

Privesc în rugă patele sărace
Din ieslea sfântă dela Betleem
Și-mi vin pe buze, chiar de nu le chem,
Cuvintele cântării despre pace...

...În ochii Maicii, râu de fericire,
Sclipeau mărgăritare; Îsus
Zâmbea și asculta un cânt, de sus:
— „În lume pace, bună învoire!“...

...În noapte s'a oprit, peste cetate,
O stea de diamant, pe bolta 'naltă;
Păstori și magi și ingeri, laolaltă,
Cântau cântarea păcii mult visate.

...Doar colo, în palat, Irod se-ascunde
Cuprins de spaima morții. Și'n neștire,

Setos de aur, sânge și mărire,
Se sbate: — „Unde-i Pruncul? Spuneți! Unde?“

Mai gem și azi Irozi, setoși de sânge;
Ucid și-ar mai uci te iar copii,
Nu paisprezece mii, ci mii de mii,
Doar-doar cântarea păcii o vor frânge.

În spaima lor, tehuie și nebană,
Irozii nu aud cuvântul sfânt:
— „Acei ce semăna-vor astăzi vânt,
Culege-vor năpraznică furtună!“

Nu, pruncii omenirii nu se tem!
Păstori și trudituri și magi, popoare,
Ascultă, răsunând, biruitoare,
Cântarea păcii dela Betleem!...

Pr. CONSTANTIN OLARU, Cihociu-Oradea

Pacea în concepția patristică

In calitatea lor de păstrători fideli ai învățăturii Mântuitorului, primite în mod aproape nemijlocit și ai tradițiilor sfinte și scumpe Bisericii noastre, Sfinții Părinți și Scriitori bisericești „au păstrat, au lămurit și au dezvoltat ideea de pace. Ei au acordat păcii o importanță deosebită. Chromatius, Episcop de Aquileia pe la anul 383 hirotonit de Sfântul Ambrozie și prilejen al acestuia, al Fericitului Ieronim, al Sfântului Ioan Gură de Aur, al lui Eltodor și al lui Rufin, vorbește despre pace în tratatul său „Despre cele 8 fericiri”.

Sfinții Părinți și Scriitori ai Bisericii nu s'au limitat numai a vorbi despre pace „în mod general”, ci au privit problema păcii în amănunțele ei, insistând asupra unora sau altora dintre aspectele acestei probleme. La cei mai mulți dintre dânsii, găsim concepția că pacea este starea socială care se preferă războiului, opunând, în antiteză, binefacerile păcii și ororile războiului, cu consecințele ce le au acestea nu numai asupra societății umane în general, dar asupra moralității și — deci acțiunii de mântuire — a creștinilor în special.

In epoca tulburată a veacului al IV-lea

Iar Sfântul Atanasie cel Mare — care aprobă războiul drept de apărare și cinstea pe eroii apărători ai patriei — exprimă suspinul Bisericii după o epocă de pace. Epoca în care toate capacitățile umane, în loc să fie puse în slujba răului și a uciderii, ar fi utilizate numai și numai în folosul propășirii societății: „Îndată ce popoarele înțeleg învățătura lui Hristos, se îndelnicesc cu munca câmpului în loc să se lupte și-și împreună mâinile pentru rugăciune în loc să pună mâna pe arme”. Această sentință morală a Sfântului Atanasie cel Mare proiectează lumină asupra acelor cari — tocmai în numele religiei Domnului nostru Iisus Hristos — adică subtilizând adevărata ei învățătură — caută să deslănțuie un nou războiu al omenirii întregi, război în care milioane și milioane de văduve și orfani, credincioși creștini, n'ar avea prilejul să-și împreune mâinile la rugăciune decât în memoria soților și părinților lor jertfiți Molochului vremilor noastre.

In anti-teză cu starea groasnică a războiului, tâșnește, sub pana măiastră și inspirată a Sfinților Părinți și Scriitori bisericești, lumina cea neprețuită a stării de pace, lumina care călăuzește pe adevăratul creștin către mântuire.

când războaiele de dominație, nedrepte, zguduiau din temelii imperiul roman, măcinau mase de oameni, dintre care foarte mulți erau membri ai Bisericii, Sfântul Grigore de Nissa este unul dintre aceia care îndeamnă pe creștini să se abțină dela astfel de războaie, preferând războiului pacea. El zice: „Acela care vă făgăduiește vre-un folos dacă vă abțineți dela război, vă dă două: unul ferindu-vă de convoiul de nenorociri care însoțește războiul și al doilea ferindu-vă de însuși războiul”.

Inalta concepție morală a creștinilor asupra lumii, asupra necesității inexorable a păcii — ca singurul climat social în care se pot cultiva și înflori, cu roada bogată, virtuțile creștine — este cu măiestrie zugrăvită de Sfântul Irineu, în această plastică expresie: „Creștinii și-au schimbat săbiile în instrumente ale păcii și au uitat să se lupte”.

„Bunul păcii, zice Fericitul Augustin, e așa de mare, încât în lucrurile pământești și muritoare, nu se obișnuiește să se audă ceva mai fermecător, nici să se dorească ceva mai mult, nici să se descopere ceva mai bun ca pacea. Pacea e dorită de natură însăși”. Și într'adevăr. Ce oare, mai mult decât pacea, poate asigura omului climatul social și psihologic necesar armonioasei sale dezvoltări? Ce oare, mai mult decât pacea poate asigura creștinului mediul social și psihologic necesar aplicării sale către trebuințele spirituale și morale, către trebuințele impuse de opera soteriologică?

„Sfântul Grigorie de Nissa, comentând Fericirea a 7-a care fericeste pe făcătorii de pace, observă că pentru a gusta din cele ce sunt râvnite în viață, nimic nu e mai plăcut ca o existență pașnică. Orice plăcere are nevoie de pace spre a fi plăcere. Tot ceiace se cinstește în

viață: sănătate, soție, copii, casă, părinți, pământul și marea, fiecare cu bogățiile sale: grădini, vânători, băi, palestre, gimnazii, locuri de plăcere, locuri pentru tineret, și toate născocirile plăcerii, la care se adaugă spectacolele plăcute, audițiile muzicale și tot ceea ce îndulcește viața celor în desfătări, toate acestea nu valorează nimic fără bunul păcii. „Pacea — zice el — face agreabile toate câte sunt cinștite în viață”.

Nespus de bine a zugrăvit acest Sfânt Părinte — în cuvintele de mai sus — rolul păcii în dezvoltarea civilizației și culturii umane. Bunuri cari nu numai că nu „se dezvoltă” — cum susțin unii — în vreme de războiu, dar nu sunt de conceput decât numai și numai în legătură directă cu starea de pace. Marea masă a credincioșilor Bisericii noastre — cetățeni ai unei patrii în care toate eforturile sunt îndreptate pentru satisfacerea tot mai completă a necesităților materiale și spirituale — tocmai de aceasta doresc pacea și luptă pentru ea. Pacea este o condiție sine-qua non a propășirii sociale.

In multe din celebrele sale omilii, luceafărul oratoriei bisericești, Sfântul Ioan Gură de Aur — consacră o atenție deosebită aspectului moral al problemei păcii. După concepția sa, pacea este una din premisele de bază ale operei de mântuire a omului.

„Sfântul Ioan Gură de Aur susține că toate bunurile nu servesc la nimic fără pace. Pace e fruntea bunurilor, ea e siguranța oamenilor. Pace ne asigură bucurarea de toate favorurile dumnezeiești”. Fără pace, prin urmare, nu se poate concepe nici o fericire pământească, trecătoare, nici una cerească, eternă. Numai pacea poate da răgaz creștinului să se dedice cultivării — virtuților morale pozitive, creatoare, aducătoare de fericire și desăvârșire materială și spirituală pe pământ, — dar aducătoare și de mântuire veșnică, la care aspiră inima oricărui adevărat credincios.

Deaceia — potrivit aceluiaș Sfânt Părinte — „Cine distruge pacea și bucuria ne păgubește mai mult decât ne-ar lua avutul. Pace și înțelegerea atrag o admirație generală mai mare decât aceea cu care se incunună desăvârșirea. Pace e mai presus decât desăvârșirea”. Consider că este inutil să mai arătăm cum calcă în picioare necesitatea de mântuire a creștinilor, guvernele imperialiste care se împăunează a fi „guverne creștine” și — tocmai în numele acestui fals „creștinism” deparadă — atentează la pacea și înțelegerea popoarelor, la acest bun „mai presus decât desăvârșirea”.

„Descriind atmosfera păcii creștine și a păcii generale Sfântul Ioan Gură de Aur zice că nici un bun nu poate fi comparat cu bunul păcii, Întăistătorul Bisericii dă pacea odată, de două ori, de trei ori, de mai multe ori: „Pace vouă”. El dă pacea de atâtea ori creștinilor pentru că pacea e mama tuturor bunurilor. Mântuitorul îndeamnă pe Apostoli să dea pacea în casele în care intrau, ca simbol al bunurilor. Fără pace, toate celelalte sunt inutile. Pace e un așa de mare bun, încât cei care o fac sunt numiți fiii lui Dumnezeu”.

Ceace observa — acum un mileniu și jumătate — Sfântul Ioan Gură de Aur, cu privire la practica bisericească, de serviciu divin, ca întâi stătătorul Bisericii să dea pacea credincioșilor adunați la rugăciune, este valabil și astăzi pentru Biserica noastră Ortodoxă. Prin saluturile sale irenice pe care le adresează credincioșilor absolut la fiecare liturghie sau ierurgie, Biserica Ortodoxă nu dovedește numai că este o pășirătoare fidelă a tradițiilor scumpe și sfinte. Acest fapt dovedește că Biserica Ortodoxă nu a încetat — și nici nu încetează — dela întemeierea sa și până azi, de a se ruga zilnic pentru pace și de a osteni pentru acest bun suorem.

Fără nici o exagerare, putem afirma că în liturgica ortodoxă unul din punctele centrale în

(Continuare în pag. 4)

„Telegraful Român“ în lupta pentru pace

Pacea întotdeauna a fost socotită ca cel mai prielnic climat pentru prosperitate și progres. De fapt, tot ceea ce-i mare și frumos în lume nu se desăvârșește și nu crește decât în atmosfera de pace. Același lucru se întâmplă și în lumea ideilor, a cugetărilor, a scrisului. Nici o lucrare de artă nu se va impune masselor și nu va storce admirația lor care să-i imprime caracterul de durabilitate decât atunci când a fost concepută în semnul păcii.

„Telegraful Român“ în viața lui centenară are tocmai acest caracter, a trăit și a luptat pentru acest mare ideal al omenirii, pentru pace și pentru înfrățirea fiilor aceluiași neam și pentru înfrățirea popoarelor. În coloanele lui se pot urmări, încă dela primele începuturi, ca un fir roșu ideile de pace, de bună înțelegere, propoveduite prin scris, care pe măsură ce ne apropiem de zilele noastre au devenit tot mai imperioase, prevestitoare a unui veac nou cu zile mai bune și mai senine.

Pacea în concepția patristică

(Urmare din pag. 3-a)

jurul cărora gravitează acțiunile, spusele, gesturile, simbolurile și sensurile liturgice, — este pacea. Este suficient să amintim că — absolut la fiecare slujbă bisericească ortodoxă, fie ea cât de mică — ruga Bisericii noastre pentru pace se manifestă cel puțin de 4—5 ori (ca să nu mai vorbim de Sfintele Liturghii). Astfel, invariabil începutul ecteniei mari este așa: „Cu pace Domnului să ne rugăm...“ Da, o societate cu adevărat creștină nu ar putea înălța cu adevărat cuvânt de laudă către Dumnezeu decât „cu pace“, în condițiile păcii. Imediat după acest început, urmează: „Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre...“ Potrivit concepției Bisericii Ortodoxe, viața pământească, trecătoare, este piatră de încercare pentru viața transcendentă, pentru mântuire, pentru pacea eternă. Tocmai de aceea, creștinii își doresc „pacea de sus“.

Aceasta, însă, nu însemnează dispreț al vieții de aici. Aceasta are o importanță fundamentală, este tocmai „piatra de încercare“, este piatra de temelie, este premiza necesară și obligatorie pentru viața „de sus“, pentru mântuire. De aceea, după ruga de mai sus, urmează: „Pentru pacea a toată lumea...“ Fiindcă Biserica Ortodoxă concepe că numai în condițiile unei păci mondiale ar avea posibilitate creștinul să se dedice, cu absolut toate forțele sale spirituale, cultivării, virtuților morale, treptele ridicării către mântuirea cerească, către Impărăția „Domnului păcii“.

Iată de ce Fericitul Augustin arată limpede că: „A nu rămâne în pace, înseamnă a nu asculta pe Hristos“. A turbura pacea lumii, înseamnă a priva sufletele creștinilor de răgazul și climatul social și psihologic ce se pretinde de către opera soteriologică a Bisericii lui Hristos. În anti-teză, a păstra pacea, a asigura pacea, a te ruga pentru ea, a lupta pentru pace, înseamnă „a asculta pe Hristos“, deci a fi vrednic de mântuire.

Dacă luptă pentru pace și aderă din tot sufletul la acțiunea nobilă și generoasă a „Partizanilor Păcii“, Biserica ortodoxă nu face „politică“, așa cum insinuuiază reacțiunea mondială. Ci, Biserica Ortodoxă ostenește și luptă numai și numai pentru mântuirea credincioșilor ei, potrivit poruncii explicite a Domnului nostru Iisus Hristos. Potrivit învățăturilor cu care Biserica Ortodoxă se împărtășește din Sfânta Scriptură și din Predania Sfinților Părinți, potrivit întregului ei trecut istoric, de aproape două milenii, de rugătoare și luptătoare neostenită pentru „pacea a toată lumea“.

† VALERIAN
al Oradiei

Mai intensă a devenit lupta „Telegrafului Român“ pentru cauza păcii din anul 1946 încoace dar mai ales din anul 1949 decând nori negri prevesteau că pacea e amenințată printr'un nou războiu mondial. Și atunci când omenirea organizată în marile Congrese ale Partizanilor Păcii și-a exprimat voința prin delegații trimiși de a apăra cu orice preț cauza păcii, „Telegraful Român“ a salutat și a susținut ideea aceasta ca salvatoare pentru civilizația și cultura omenirii.

În anul 1946 avem trei articole despre pace: „Cântec de pace“ de preot Șt. Tascianu; „Pace creștină“ de preot A. Radu, iar în articolele din numărul din 10 Februarie găsim articolul: „Din pastoralele arhieresi“ în care e dezvoltată ideea păcii.

Începând cu anul 1949 ideea păcii e susținută mai sistematic în coloanele „T. R.“ În anul acela au fost publicate 8 articole despre pace. Chiar în numărul din Ianuarie găsim articolul „Din pastoralele de Crăciun“, fragmente din pastoralele arhieresti în care e dezvoltată ideea păcii.

Printre cei mai de seamă luptători cu scrisul pentru cauza păcii în coloanele „Telegrafului Român“ întâlnim chiar pe I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan care cu pastoralele I. P. S. Sale a înțeles toată semnificația cuvântului „Pace“ și a prevăzut cu multă claritate, cu ani înainte, furtuna ce se va abate asupra indivizilor și a popoarelor nepăzitoare ale păcii.

În numărul 13—14 din 27 Martie, a fost publicat articolul „Lupta pentru pace“, iar în nr. 10—14 din 10 Aprilie avem articolul „Pentru pace“ articol în legătură cu adevăratul Congresul pentru pace care a avut loc la Paris în 20 Aprilie același an, precum și răspunsul I. P. S. Alexei, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii la Apelul Comitetului Internațional de legătură a intelectualilor pentru pace. În nr. 15—17 din 30 Aprilie e publicat articolul „Apelul pentru pace“ al I. P. S. Patriarh Justinian, „Apărarea păcii, zice I. P. S. Sa, trebuie făcută prin lupta comună a tuturor celor ce nu mai doresc jugul robiei peste grumajii lor, de toți cei care vor să se prăbușească stăpânirile nedrepte și silnice, pentru a putea trăi liberi“. În numărul 18—19 din 15 Mai 1949 găsim publicat „Manifestul Congresului Mondial al Partizanilor Păcii“ și articolul „Victorie și Pace“. În nr. 38—39 din 9 Octombrie avem articolul Pr. N. Neaga „Biserica Ortodoxă solia păcii și înfrățirii popoarelor“, în care printre altele autorul scrie: „Pacea este trebuitoare pentru orice om din orice loc și timp. Biserica ne cheamă și azi întru a ne integra în lupta pentru pace a tuturor popoarelor în frunte cu marea țară a Socialismului Uniunea Sovietică“, În același număr avem artic. „Ziua păcii“.

În anul 1950 au fost publicate în „Telegraful Român“ 14 articole despre pace sau în legătură cu problema păcii, dintre care amintim: articolul „Pacea lumii“ din Ianuarie în care preoțimea este chemată să se înroleze în marea ofensivă a păcii. În nr. din 15 Februarie găsim art. de fond „Pentru Pace“, scris din prilejul reorganizării acțiunii pentru pace prin înființarea Comitetelor de luptă pentru pace. Preoțimea este chemată să participe activ la acțiunea pentru pace. „Ea va îndeplini, încheie articolul, nu numai un comandament patriotic, ci și porunca lui Hristos, care ne-a trimis să fim slujitori ai păcii și nu ai războiului“. În numărul din 1 Martie articolul de fond se ocupă cu înființarea Comitetelor de luptă pentru pace. În numărul din 15 Martie e publicată „Pastorala Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru apărarea păcii“, în care Sf. Sinod în conștiința limpede a misiunii sale, însuflețit de idealul măreț al păcii, cheamă toată suflarea creștină din R. P. R. la luptă activă pentru apărarea păcii. În nr. din 1 Aprilie e publicată

Pastorala de Paști a I. P. S. Mitropolit Nicolae despre pace, În același nr. Pr. N. Neaga publică articolul „Preotul sol al Păcii“. În nr. din 23 Aprilie se publică „Chemarea Bisericii Ortodoxe Române pentru semnarea Apelului Comitetului Permanent al Congresului Mondial al Partizanilor Păcii“, în care clerul și credincioșii sunt chemați să vină în rândurile luptătorilor pentru apărarea păcii și să semneze Apelul dela Stockholm privitor la interzicerea armei atomice. Tot în acest număr e reprodusă cuvântarea I. P. S. Patriarh Justinian „În slujba păcii“, rostită la ședința Comitetului Permanent pentru Apărarea păcii din R.P.R. De asemenea într'un articol bine încheiat „Pastorala Păcii“, se tâlcuește pastorala Sf. Sinod pentru apărarea păcii. „Biserica Ortodoxă, scrie autorul articolului, nu este Biserica unei caste stăpânitoare, ea este Biserica poporului. Ea a fost și este alături de popor și de năzuințele lui. Ori poporul nu vrea război ci pace“. Începând cu acest număr se publică traducerea românească a articolului lui A. Crasneanov „Pacea internațională ca problemă morală“, apărut în revista Patriarhiei din Moscova nr. 8, 1949. În numărul 16—18 din 28 Mai „Telegraful Român“ publică articolul Pr. Gr. T. Marcu „Pentru Pace“, cu evocări din Pastoralele și cuvântările I. P. S. Mitropolit Nicolae în legătură cu problema păcii, de care I. P. S. Sa s'a preocupat toată viața. În nr. din 15 Noembrie e publicat art. „Congresul Mondial al Partizanilor Păcii va fi o mare adunare a popoarelor“, în care se tâlcuește comunicatul dat publicității de Comitetul de pregătire al celui de al doilea Congres Mondial al Partizanilor Păcii. La 1 Decembrie „T. R.“ publică articolul „Congresul Păcii“. E vorba de Congresul Mondial al Partizanilor Păcii, care s'a deschis la Varșovia la 16 Noembrie și la care au participat reprezentanți din 81 de țări, în total 2065 de persoane, dintre care 72 clerici. În nr. din 15 Decembrie se publică manifestul celui de al doilea Congres Mondial al Partizanilor Păcii către popoarele lumii. De asemenea articolul Pr. Prot. I. Man „Chezășia Marelui împăcări“, în care printre altele scrie: „Crăciunul este sărbătoarea păcii și a bunei învoiri, e punctul de rezim al preotului propoveditor al păcii și înțelegerii dintre oameni“.

În anul 1951 s'au publicat în „Telegraful Român“ mai mult de 25 articole despre pace sau în legătură cu problema păcii. În nr. 1—2 avem art. „La început de an nou“, „Anul Nou și pacea“ și „Congresul Păcii“, cu apelul Congresului dela Varșovia către O. N. U. pentru restabilirea și menținerea păcii în toate țările. Tot aici găsim poezia Pr. I. G. Ivanciuc „Rânduri pentru pace“. În nr. 5—6 se publică un fragment din interviewul Acad. M. Sadoveanu, în care acesta amintește și sprijinul acordat de șefii cultelor din R. P. R. care în consfătuirea din 19 Decembrie 1950 au aprobat toate hotărârile celui de al doilea Congres Mondial al Partizanilor Păcii, contribuind astfel la popularizarea acestor hotărâri. În nr. din 1 Martie e publicat Interviewul acordat de Generalissimo I. V. Stalin corespondentului ziarului Pravda. Numărul 11—12 publică cele nouă rezoluții ale sesiunii Consiliului Mondial al Păcii, ținută la Berlin între 24—27 Februarie 1951 și Apelul pentru încheierea unui Pact al Păcii între cele cinci mari puteri. În nr. din 10 Aprilie găsim art. „Semnătura pentru pace“, în care preoțimea este angajată să se consacre acțiunii de strângere de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii pentru încheierea unui Pact al Păcii, „Contribuție la lupta pentru pace“ a preoțimei ortodoxe din Raionul Sighet; poezia Pr. S. Tascianu „Primăvara Păcii“. „Telegraful Român“ din 15 Aprilie publică „Adeziunea Bisericii la Apelul pentru un Pact al Păcii“, care cuprinde îndemnul I. P. S. Patriarh Justinian adresat preoților și credincioșilor de a semna Apelul pentru un Pact al Păcii; „Pentru un Pact al Păcii“.

(Continuare în pag. 6)

La centenarul „Telegrafului Român”

Telegraful a luat ființă într'un timp, când Biserica strămoșească din Ardeal nu avea un alt organ al său prin care să vorbească poporului său dreptcredincios, pe care-l păstorea și prin care să-l învețe adevărurile de credință, să-i facă cunoscute felurile și străduințele sale. În decurs de un veac, prin „Telegraful Român” și-a spus Biserica ortodoxă mai întâi din tot cuprinsul Ardealului, mai apoi din cuprinsul Mitropoliei ardelenene, cuvântul său autorizat în toate problemele bisericesti. Această foaie a fost înainte de toate o tribună a conștiinței ortodoxe de dincoace de Carpați, menire pe care nu și a desmințit-o nici un moment în cei o sută de ani de existență.

E firesc deci că în cei o sută de ani, a existat cea mai strânsă legătură între Școala teologică dela Sibiu și între „Telegraful Român”, ambele fiind în slujba acelei conștiințe ortodoxe. În Seminarul Teologic Pedagogic erau pregătiți, până în 1918, slujitorii altarelor ortodoxe și dascălii școlilor noastre confesionale. Profesorii dela această instituție de educație, mențineau contactul cu foștii lor ucenici și după ce ieșiau de pe băncile școlii, prin mijlocirea „Telegrafului Român”, Telegraful era catedra dela care continuau să dezbătă probleme religioase și morale, probleme de drept bisericesc, de practică religioasă și de pastorație pentru preoți și probleme pedagogice pentru învățătorii confesionali. Prin mijlocirea „Telegrafului Român” dascălii dela Școala Teologică din Sibiu erau mereu alături de foștii lor studenți, povățuindu-i, îndrumându-i îmbărbătându-i și ținându-le mereu trează conștiința datoriei preoțești. Astfel se și explică rezonanța puternică pe care o producea această foaie în sufletul preoțimii și dascălimii care îi aștepta sosirea cu nerăbdare și o citea cu interes. În coloanele „Telegrafului Român” se întâlneau dascălii cu foștii lor studenți pentru a discuta, pentru a lămuri probleme de natură bisericăscă și școlară, probleme de duhovnicie și de educație. Acest lucru era nu numai posibil, ci și foarte firesc, fiindcă mulți dintre redactorii responsabili ai Telegrafului începând cu Zaharie Boiu, Nicolae Cristea și sfârșind cu redactorul responsabil de azi al Telegrafului, au fost profesori ai Școlii Teologice din centrul mitropoliei Ardelenene. Acești redactori prin condeele lor iscusite și încercate, au ținut această publicație la un nivel înalt. Școala Teologică din Sibiu și după 1918, prin dascălii ei a fost cea mai devotată colaboratoare a „Telegrafului Român”, iar aceasta la rândul său a oferit acestor dascăli cea mai largă ospitalitate în coloanele sale. Astfel se explică faptul, că Telegraful a încreștat în coloanele sale toate evenimentele mai de seamă din viața acestei școli încât cine vrea să scrie istoria acestei Instituții nu ar putea face un lucru complet, dacă n'ar avea la informațiile prețioase ale „Telegrafului Român”. El a luat parte la toate praznicele acestei școli, a fost martor al creșterii, al înălțării și al înălțării acestei Instituții. „Telegraful Român” a încurajat-o în activitatea ce o desfășura și a operat-o atunci când era atacată în drepturile ei sub regimurile absolutismului habsburgic. Telegraful a fost părtaș la bucuriile ca și la durerile școlii noastre, a luptat alături de ea și i-a apărat interesele, n'a uitat și n'a lăsat nimic nepomenit, din tot ceea ce a făcut școala noastră pentru el. Pentru aceea Institutul Teologic Universitar din Sibiu participă cu tot sufletul la praznicul spiritual al comemorării celor o sută de ani de existență a „Telegrafului Român”, urându-i mulți ani de existență.

S. VLAD

Rectorul Instt. Teol. Univ. Sibiu

100

„Telegraful Român” împlinește venerabila vârstă de 100 ani. Evenimentul se cade să fie sărbătorit, pentru că astfel cinștim pe toți aceia a căror fecundă activitate se confundă cu munca îndărătnică în slujba Bisericii din Mitropolia Ardealului,

„Telegraful Român” a săvârșit o lucrare mare care a cerut oseneală, jertfă și dragoste. El a fost îndrumat să se pună la contribuție munca tuturor acelor iubitori de oameni, care ne doriau un viitor mai fericit, cu oameni mai buni, mai înțelepți și mai fără de prihană, cu o Biserică ridicată la rolul care i se cuvine în lume.

Urez „Telegrafului Român” să trăiască mulți ani și să fie mereu pildă de activitate rodnică și folositoare.

Prof. Nicolae Neaga

Institutul Teologic Universitar, Sibiu

OMAGIUL STUDENȚILOR TEOLOGI

Ne găsim în fața unui veac de existență a „Telegrafului Român” și gândurile ni se îndreaptă spre realizările acestui veac de activitate neîntreruptă în slujba Bisericii noastre.

„Telegraful Român” dela începuturile lui a îmbrățișat toate domeniile vieții. Cu atât mai mult viața studenților dela Institutul Teologic și Pedagogic din Sibiu (până în 1918), astăzi Facultate de Teologie „Telegraful Român” a îmbrățișat cu dragoste preocupările de care se însuflește studentimea teologică din Sibiu în acești 100 ani de apariție.

„Telegraful Român” a fost în tot momentul sprijinul studenților teologi, a fost organul unde se afirmau tinerele talente teologice, ca de aici să se desăvârșească progresiv. Aici își publicau cu sfială primele încercări, primele articole, prin care ajungeau să se afirme în mijlocul credincioșilor. Câți redactori sau colaboratori ai „Telegrafului Român” nu și-au început ucenicia scrisului în vremea studenției la acest ziar!

În „Telegraful Român” se fac dări de seamă asupra festivităților studentești, asupra problemelor ce preocupă studentimea teologică, asupra luptei active pentru apărarea păcii, în care studenții teologi se alătură cu toată căldura suteilor de milioane de oameni cinșiți din toată lumea.

Studenții teologi, la împlinirea unui veac de existență a „Telegrafului Român” aduc cele mai vii mulțumiri redacției pentru sprijinul acordat și asigurarea că se vor hrăni și de aici înainte din învățăturile lui și și vor pune toate forțele în slujba Bisericii și a Patriei.

Diacon C. Voicu

Glăsuț preoțimii la o aniversare

Intr'o vreme când tiparul nu se putea lăuda cu progresul tehnic atât de superior ca cel din zilele noastre și când implicit, și foaia tipărită era o raritate, desigur că îndrăzneala smerită a oficiosului nostru de a porni la drum ca un vestitor statornic al credinței și culturii în sânul preoțimii și a dreptcredincioșilor noștri a fost salutăată cu entuziasm și primită cu bucuria unanimă a cititorilor de carte.

Una și tă de ani împlinită, „Telegraful Român” s'a menținut pe linia genuină în viața Bisericii ardelenene. Acțiunea lui propulsivă în sânul rostului preoțesc, a contribuit an de an la ridicarea nivelului cultural și profesional-misionar al preoțimii noastre. Dislocând prin energia cuvântului scris, amorteala de veacuri la care era constrânsă o națiune, prin forța timpului și prin stadiul restrâns de progres, „Telegraful Român” și-a meritat pe deplin numele și și-a respectat rolul de element al prosperității.

Ca un prieten sincer și neobosit călător, a pornit la drum până în cele mai îndepărtate sate, pentru a invita pe preotul nostru să stea de vorbă cu el, să citească. Prin gura preotului citeau toți credincioșii, domnici de a cunoaște, de a învăța carte, de a se ridica și a-și lărgi orizontul ființei lor.

Astfel, o foaie călătorească, prindea viața și împărțea lumina. Izoaționismul se risipește încet-încet, iar neștiința care despărțea până aici pe cei rătăciți, se sparge. Nu ignoranța este aceea care încheagă viața socială, ci știința și cultura cât mai larg răspândite; cunoașterea apropie pe om de om. Fidel rolului de a duce vestea cărții până departe, „Telegraful Român” a fost organul de legătură, de comunicare cu realitatea vieții religioase și sociale.

Departe de a fi numai un organ al autorității, în coloanele lui s'au împletit atât de armonice dispozițiunile, comunicările și inițiativele centrale cu cele desprinse din realitatea parohiilor din orașe și sate. Cu drag au fost primite și date publicității orice succes de atitudine pastorală, de activitate culturală, socială, caritativă, încercare teologică, predici, referate și recenzii de cărți. În privința aceasta am putea socoti „Telegraful Român” ca un mijloc eficace prin care s'a remarcat zelul preoțimii în tendința de a ține pas cu noutatea culturii și un indicator prețios al celor care au aproplat satul de oraș, prin preocupările lor culturale. Astfel,

(Continuare în pag. 9)

Ostenitorii de azi

"Telegraful Român" apare sub ocrotirea I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și a P. S. Nicolae al Clujului și Valerian al Oradiei

La redacția "Telegrafului Român" lucrează: Nicolae Mladin ca redactor responsabil și Dumitru Belu, ca redactor secund. Deasemenea consilierii culturali dela Eparhiile Cluj și Oradea.

Colaboratori ai "T. R." sunt profesorii dela Institutul Teologic din Sibiu (în special M. Șesan, Gr. T. Marcu, N. Neaga ș. a.), dela Școala de cântăreți bisericești din Cluj, Consilierii arhiepiscopicești și eparhiali și protopopi și preoți din întreg Ardealul.

Consilierul cultural al Arhiepiscopiei Gh. Secaș, e îndreptat cu problemele legate de apariția "Telegrafului Român".

La administrație lucrează din 1919 Marcu Ioan dela Librăria Arhidiecezană, care se caracterizează prin corectitudine și punctualitate în rezolvarea cazurilor și prestează aceașă muncă benevol. Deasemenea Silvia Cloșan, care are din 1934 Casseria "T. R."

Pentru tipărirea "Telegrafului Român" ostensec muncitorii dela Tipografia Arhiepiscopiei noastre Al. Muntean, N. Ucenic; iar de câțiva ani de zile culegător și paginator este Nicolae Băcilă. La corectura în șpalturi ajută Glăjaru I. Mașinist Nic. Vintilă și Oct. Șerb. Iar la expediție: Victoria Stoia, ajutată de Pavel Maria, Sofia Chirilă și Toth Cornelia. De asemenea N. Borcia și A. Brote.

De hârtie și alte chestiuni economice se ocupă Preotul Gh. Bordean; deasemenea Gh. Baci, conducătorul tehnic al Tipografiei. Evidența o poartă Perian R., iar contabilitatea O. Mangesiu dela Arhiepiscopie.

Da. tilografă este Georgescu M.

Alături de acești ostenitori permanenți, există o mulțime de sprijinitori ocazionali, al căror nume este însemnat în cartea recunoștinței noastre.

Tuturor acestora "Telegraful Român" le mulțumește pentru munca ce o depun și dragostea cu care îi slujesc.

T. R.

Omagiul

TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE

Personalul Tipografiei Arhidiecezane, în a cărei editură și tipar a apărut "Telegraful Român", se asociază la omagiul adus acestei gazete cu ocazia centenarului.

În tipografia aceasta s'au cules slovele "Telegrafului", s'au aranjat în pagini cu îngrijire și gust artistic, s'au pregătit numere festive, s'au tipărit în mașini din ce în ce mai perfecționate și s'au expedit numerele tipărite gata spre celtorii care le așteptau, ca să și lumineze mintea și cultive inima. De aceea, între Tipografie și "Telegraful Român" s'a realizat o strânsă legătură. De aceea, "Telegraful Român" a încrestat în coloanele lui și realizările Tipografiei și a prăznuit împreună cu noi centenarul Tipografiei.

În baza acestor legături cu ocazia centenarului, personalul Tipografiei Arhidiecezane, luându-și angajamentul ca și de acum înainte să lucreze cu aceeași râvnă pentruca "Telegraful Român" să apară în condiții tehnice cât mai bune, urează "Telegrafului Român" încă mulți ani de rodnică activitate spre binele Bisericii și întărirea Patriei, Republica Populară Română.

Personalul
Tipografiei Arhidiecezane.

"Fericii sunt făcătorii de pace, că aceia fiit lui Dumnezeu se vor chema"

Meditație

Un grăunte dă o sută, altul șaizeci, altul treizeci Mat. 13, 23

Cartea firii este un mare dascăl pentru oameni. Da, natura își urmează legile pe care le are sădite în ea de Creator și neconținut crește și sporește, cum spune Evarghelia, aduce rod însușit, înșalzece și întrezece. E destul să urmăm desfășurarea celor patru anotimpuri pentru a ne da seama de acest lucru.

Natura străbate patru anotimpuri și într-o răbdare rodește. Bobul de grâu, semănat sub glie toamna, rodește în vară 30, 60, 100 de boabe.

Așa și creștinul să fie rodnic în toate cele bune. Mântuitorul Hristos vrea ca învățăturile Lui să rodească în noi ca niște grăunte de preț; cuvînța, modestia, curățenia, credința, pacea și dragostea.

Rodind aceste virtuți, ne vom asemăna bobului de grâu, care din belșugul său, dă pâine celui flămând.

Prin smerenie, prin muncă, prin dragoste, vom căuta mai ales să ne punem în slujba aproapelui nostru și al obștei. Da, vom merge pe urmele blândului Iisus, care a venit nu ca să fie servit, ci ca să slujească El altora și să-și pună sufletul său preț de răscumpărare pentru mulți (Matei 20, 28).

Să învățăm din cartea firii și să învățăm dela Hristos, din Evanghelie. Amândouă aceste cărți, ne îndeamnă să fim ca pomul ce bun care se cuncea după roada sa. Și totul în viață atârnă de sporul pe care-l aducem în folosul societății, de aportul personal pe care-l dăm la progresul Patriei noastre și al omenirii întregi.

"Telegraful Român" prășnuiește cei una sută de ani de lucrare. Câtă semnătură făcută în acest răstimp, dar și câtă rodire adusă în sufletele cetătorilor care s'au hrănit și și-au întărit ființa din paginile acestei gazete bisericești.

"Telegraful Român", a înfruntat toate cele patru anotimpuri, dar ca și bobul de grâu a rodit îmbelșugat.

Fie și lucrarea binecuvântată și de astăzi înainte peste alte decenii și veacuri.

G. Benescu

După un veac

"Telegraful Român" se găsește în al 100-lea an al existenței sale; împlinește un veac de apariție.

Din 1852 până în prezent, ani lungi și grei, purtătorul de cuvânt al ortodoxiei, a vibrat de-a lungul anilor, ducând o luptă grea pentru susținerea și apărarea ortodoxiei. În neșumărate răduri, vrăjmașii au încercat să stingă lumina ortodoxiei, să suprimă Biserica Ortodoxă. Foaița noastră bisericească și-a manifestat revolta puternică pentru nedreptate, înălțându-se în sferele împăcării întemeiată pe dreptate și pe profunđa simpatie umană. Afirmând dreptul la viața a sfintei Biserici ortodoxe, împotriva propagandei Vaticanului, "Telegraful Român" aprindea în suflete flacăra credinței în cuvântul adevărului, a dragostei de muncă și a respectului dreptății. Ambiții papale, prozelitism sectar, idei anarhice, ură rasială, exploatare — în viața creștină ca și în viața socială — toate au fost combătute energic în paginile Telegrafului.

Astăzi, "Telegraful Român" ne luminează pașii pe cărarea vieții celei noi, ne arată calea spre progres, spre fericire. El arată permanentă actualitate a ortodoxiei noastre. Credincios tradițiilor, nizește a fi spre marele folos al preoților dela orașe și sate, dându-i mână de ajutor întru împlinirea măreții sale misiuni. În paginile sale dă informațiuni despre evenimentele bisericești, tratează cazuri liturgice și pastorale și oglindește râvna preoților pentru propășirea Bisericii ortodoxe și pentru înflăcărea Republicii Populare Române. Oglindește în acelaș timp poziția Bisericii ortodoxe față de lupta pentru pace pe care a susținut-o și în decursul anilor de grea urgență, apărându-ne de primejdii care ne amenințau.

Un veac de lupte îndărjite pentru dreptate și pentru drepturi se încheie, lucrestând truda seculară a "Telegrafului Român", îi dorim viață lungă plină de tărie și putere, ca mult timp să întindă hrănă sufletească sănătoasă întru întărirea păcii și mântuirea sufletelor. Îi sprijinim din răputeri, pentru a putea continua în aceleaș tradiții.

Preot I. Gh. Ivanciuc

T. R. în lupta pentru pace

(Urmare din pag. 4)

în care preoții sunt îndemnați să sprijinească campania de strângere de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii.

În nr. 17—19 se publică art. Pr. Gr. T. Marcu despre problema păcii, în legătură cu Efesenii 2, 13—18; despre decernarea premilor internaționale Stalin pentru întărirea păcii între popoare. În nr. din 15 Mai se publică art. "Pentru Pace" (fragment din Pastorală de Paști a I. P. S. Patriarh Justinian), "Pace" și "În slujba păcii". În nr. 22—23 avem art. "Pentru Pactul Păcii", iar în nr. 28—30 "În lupta păcii", în care se dau rezultatele semnăturilor depuse pe Apelul pentru un Pact al Păcii. "Telegraful Român" din 1 August are art. "Pace tuturor" de Pr. A. Dejeu, iar cel din 1 Septembrie "Apelul către creștinii din întreaga lume" adoptat de capii Bisericilor ortodoxe din Antiohia, Rusia, România, Georgia și Bulgaria, în legătură cu semnarea unui Pact al Păcii; "Pace și înfrățire"; Dare de seamă asupra conferinței preoților ortodocși din Raionul Stalin, la care aceștia împreună cu reprezentanți ai altor culte au discutat problema luptei pentru pace. În nr. din 15 Noembrie găsim art. "Popoarele luptă pentru pace" în legătură cu Apelul către O.N.U. adresat de cea de a doua sesiune a Consiliului Mondial al Păcii, ținută la Viena între 1—7 Noembrie 1951, ale cărei rezoluții sunt publicate în numărul din 1 Decembrie.

În anul 1952 avem treizeci de articole care tratează problema păcii. În nr. 3—4 avem arti-

colul "Sub steagul luptei pentru pace" în care se face o dare de seamă asupra îndeplinirii planului de stat pe 1951 și a rezultatelor campaniei pentru strângerea de semnături pentru un Pact al Păcii. "Alături de întreg poporul muncitor, închee articolul, preoțimea ortodoxă înțelege să-și pună toate forțele în slujba păcii constructive, conștientă că pacea este vrerea popoarelor și vrerea lui Hristos, că orice efort pentru pace este o slujbă adusă poporul și lui Dumnezeu". În nr. din 1 Aprilie avem art. "Pace și război" și "Idealul păcii în Liturghie" și poezia "Pe pământ pace". De aici înainte nu există număr în care să nu se trateze diferitele aspecte ale luptei pentru pace. Ca evenimente mai importante sunt prezentate: Răspunsul Generalissimului I. V. Stalin la întrebările puse de un grup de redactori ai unor zicre americane, Conferința pentru pace a tuturor cultelor din U.R.S.S., Rezoluțiile Consiliului Mondial al Păcii ș. a.

Aceasta este pe scurt lupta dusă de "Telegraful Român" mai ales în ultimii ani pentru cauza păcii. "Telegraful Român" n'a fost străin de lupta pe care ziarul dela noi și din toată lumea, în frunte cu cele din U.R.S.S., o duc pentru cauza păcii. Nici nu putea să fie străin, deoarece pacea e viață, e fericire. Luptând pentru pace, luptăm pentru ceea ce omenirea socotește ca element indispensabil pentru progresul și cultura popoarelor.

Azi, când "Telegraful Român" împlinește 100 ani, se cuvine ca toți cei ce au gustat bogățile învățăminte din coloanele lui, care se încadrează în marele front al luptătorilor pentru pace și care au găsit în el un dărz apărător al cauzei păcii, să-i aducă omagiul și recunoștința lor.

Al. Moisiu

„Telegraful Român”

Nr. 1. Anul I. Sibiu 3 Ianuarie 1853

Nr. 1 din „Telegraful Român” Anul I — a apărut la 3 Ianuarie 1853. În capul de titlu se scrie la dreapta că „Telegraful apare de două ori pe săptămână: „Miercurea și Sâmbăta”, iar la stânga se anunță „prețului prenumerățiunii” pe un an (Sibiu; 7 fl. m. k.; pentru celelalte părți ale Transilvaniei și Monarhiei; 8 fl.).

Coloana întâi începe cu două scurte „Depeșe telegrafice”, una dela Trient, în care se vorbește de războiul dintre Turci și Muntenegreni, alta dela Paris, în care se anunță că ambasadorii Austriei și Prusiei și-au dat „împăratului Napoleone akreditivile lor”.

Urmează sub „Transilvania”, două articole și o informație. Primul articol intitulat „Telegraful”, se extinde pe col. 1 și 2 din pag. 1 și puțin din col. 1 a pag. 2, — cu însemnarea la sfârșit „va urma”. Articolul vorbește despre cuceririle științei și „aflările spiritului omenesc”, așa: „acul magnetic, praful de pușcă, ceasornicul, tipografia, telescopul, balonul, puterea aburului” și o mie alte asemenea cu care se fălește spiritul omenesc”. Dar nici una „nu se pare a stoarce mirare mai adâncă decât aflarea Telegrafului electro-magnetic, care cu iuțeala fulgerului prin aer, prin pământ și pe sub mări duce știri dela o margine a pământului până la cealaltă”.

Impresia ce a produs-o apariția „Telegrafului”, se vede și de acolo că o mulțime de gazete și-au luat acest nume. „Fiindcă și gazeta noastră, care începe acum a vedea lumina, trebuie să aibă un nume, prin care să se cunoască și să se deosebească de altele, noi o botezăm cu numele de Telegrafulu român. Nu mai înșirăm aici motivele care ne-au îndemnat a da foatei noastre acest nume: Credem însă că n’ar fi de prisos a da cititorilor o idee despre începutul Telegrafului „și dezvoltarea lui” până când a ajuns în stadiul perfecțiunii în care astăzi”.

„Telegraful e o zicere grecească compusă, care însemnează o mașină ce scrie departe” — Se arată apoi cum troentii semnalizază prin focuri pe dealuri, mijloc folosit și de români în revoluția din 1848. Deabia în 1792 „un franțuz, anume Kaudie Sap” a prezentat adunării naționale din Paris o mașină, pe care el a botezat o întâi telegraf „și adunarea a aprobat în 1793 să se așeze „cea dintâi linie telegrafică dela Paris la Lille”. Ea consta din niște bârue, care prin pozițiunile lor variate indicau anumite semne sau cuvinte. Ele erau puse pe turnuri, așezate la depărtare unul de altul dela 3—4 ore, ca cu „telescoapele” să se vadă clar dela unul la altul. „Insemnarea formelor sau semnelor era cunoscută numai la amândouă capetele ticărei linii telegrafice” — așa că intermediarii transmiteau semnele fără să le știe înțelesul. Aici se oprește articolul, ca să continue în Nr. 2, unde se și încheie.

Al doilea articol (coloana 1 și puțin în coloana 2 pag. 2) e un comentariu despre însemnătatea obiceiurilor poporului pentru viața lui, intitulat ca o corespondență: „Dela poalele Surului. 31 Decembrie 1852”. Pornind dela faptul că în unele părți obiceiul colindelor „a început a se rări, iar în altele a încetat cu totul”, autorul face considerațiuni interesante despre valoarea obiceiurilor populare pentru un popor. „Popoarele — zice el — nu se deosebesc unele de altele decât prin aceste semne caracteristice mai cu seamă; prin numele ce-l poartă, prin limba care o vorbesc, prin năvăurile ce le au și prin datinile și obiceiurile care le însoțesc în tot timpul și în tot locul. Aceste semne... exprimă natura „poporului respectiv”, geniul și caracterul; ele îi înfățișează viața fizică și morală și cu o vorbă ele îl fac să fie ceea ce este”. Desigur că sunt

și lucruri care ar trebui îndepărtate, ca să fie păstrate numai cele bune. Procesul acesta de îmbunătățire, înfrumșetare și înobilare a datinelor și obiceiurilor populare se face prin progresul în cultură al poporului, „după stadiile culturale la care ajunge poporul”.

Știrea din col. 2, datată „Sibiu 31 Decembrie 1852, arată că târgul de țară dela Sibiu din acel an a fost foarte slab, din lipsă de cumpărători. Unii negustori veniți din afară „n’au tăcut vânzare nici măcar atâta ca să poată plăti chiria drumului”. Tot în col. 2 sunt informații din Monarhia Austriacă; despre regulamentul clădirii caselor, despre drumurile de fier (statul avea 247 mile, iar particulare erau 116½ mile), despre moartea generalului A. Puchner, fost comandant general al Transilvaniei, despre recomandarea Camerei Comerciale din Bucovina pentru intensificarea relațiilor comerciale dintre Bucovina deoparte și Moldova și Transilvania de pe altă parte. Cu aceasta am intrat în col. 1 a pag. 3. Aici mai avem știri din Franța; despre recunoașterea împăratului Napoleon din partea Austriei și Prusiei, despre cartea „Hota-rele Franței”, în care se revendică pentru Franța, Belgia, niște provincii reane aparținătoare Prusiei și Savoia, despre schimbările interne din Franța de după proclamarea lui Napoleon ca împărat; despre proiectul de a se face drumuri de fier în Algeria.

Pe col. 2 sunt știri din Anglia, din Țara Română, așa și din Turcia. Din Anglia; despre schimbarea guvernului, noul guvern, având un caracter progresist; despre comerțul de grâne cu Rusia; despre numărul ziarelor (zilnic 95.000 de exemplare de gazete) și despre „măsurile de apărare ce guvernul le pune în lucrare în țară”, ridicând peste tot „baterii și redute”. Țara Românească (din gazeta „Vestitorul românesc”); despre realizări edilitare în Giurgiu; despre noul abonament la „Vestitorul românesc”, care „scrie în limba care au vorbit-o părinții de mai înainte, căci această gazetă nu e gramatică, ca să înoiască și să îndrepteze limba”, despre

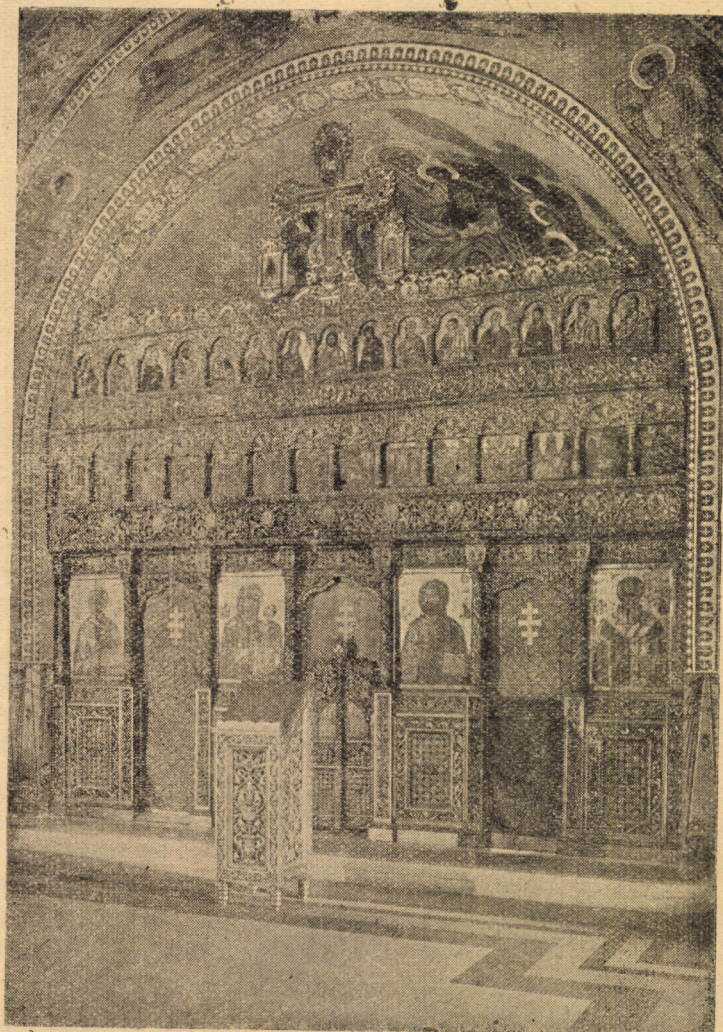
Almanahul statului țării românești pe anul 1853, ce „va ieși — peste puțin”. Știri din Turcia, care ocupă și col. 1 din pag. 4, sunt toate în legătură cu războiul din Muntenegru (adunare de voluntari, arma ele turcești, blocarea țărmurilor Albaniei, atitudinea unei gazete sârbești).

Din America publică serbarea chinzeilor veniți la minele de aur din California, care și-au inaugurat acolo un templu. Cu aceasta am trecut în col. 2. Aici sub titlul „Literatură” se publică poezia „unui june român studios, în gimnaziul evanghelic din Sighișoara”; „Salutare la Telegraful Român”. Se precizează: „nu suntem nici decum lacomi de laude pentru întreprinderea noastră... și nu o publicăm (poezia) ca să ne fălm cu ceea ce n’am meritat”, ci „numai și numai ca să încurajăm un talent tânăr, care de se va desvolta după începutul despre care ne dă probă, promite românii încă un poet”. În acest scop îi dă poetului următoarele sfaturi; să citească pe poezii vechi clasici și pe poezii mai noi; să-și îmbogățească mintea „cu idei și cunoștințe solide” și „să-și formeze inima după principiile estetice; să nu uite a cultiva limba română „pentru ca să nu facă niciodată limba sclavă poeziei, precum nici poezia sclavă limbii”. După poezia aceasta „ni se pare că tânărul ar avea chemare către arta divină”. Dovadă: fantezia vie, simțământul nobil, gustul în formare și arta în drumul dezvoltării. Ne bucurăm de aceste începuturi norocite” și-i poftim din inimă înaintare și dezvoltare tot mai mare” și-l „încredintăm că cu plăcere vom primi totdeauna în coloanele noastre asemenea cercări poetice, care ne dau multă speranță”.

La „Corespondență” se răspunde lui I. A. din Halmagiul mare, că nu numai vor primi orice „știre înt resanță” ce li se va trimite, ci chiar îl roagă, precum pe toată inteligența română din orice parte, ca să ne sprigine într’această întreprindere”. Se publică deasemenea cursul banilor (aur și argint) la Viena în 8 Ianuarie, Calend. nou. Articolele nu sunt semnate.

Redactor răspunzătoriu: Aaron Florian.
Editura și tiparul Tipografiei de Cezane.

Pentru conformitate
Redacția „Telegraful Român”
Ianuarie 1853

O sută de ani

O sută de ani s'au scurs pe vadul vremii, o sută de ani de luptă și sbucium, de biruinți și progres pentru poporul român din Ardeal, alături de celelalte naționalități conlocuitoare. Valurile revoluției franceze, cu chemarea ei la libertate, fraternitate și egalitate, s'au rostogolit volburoase și în marginile imperiului austriac, deșteptând la o viață nouă toate popoarele încătușate de absolutismul habburgic și deci și poporul român din Ardeal. Iobăgia a fost desființată, barierele breslelor medievale au fost înlăturate — și poporul român din Ardeal, era chemat să participe la realizările unei noi epoci de progres economic, politic, cultural și social.

În aceste împrejurări era firească nevoia unei prese periodice. Căci „folosul ce se revarsă asupra culturii popoarelor din cetirea gazetelor este atât de mare și de infelurit încât foile acestor periodice s'au privit cu toată dreptatea ca nesce isvoară nescurse de învățatură, luminare și binecuvântare”. Ele nu numai că „ațăță curiozitatea”, ci și „împodobesc mintea, îmbunătățesc inima, îndereptează spiritul, prefac năravurile, formează caracterul și perfecționează atât viața privată cât și cea publică a unui popor”. Astfel că „românul” care a fost ținut atâta vreme în întunec — „a ajuns astăzi în stare de a cunoaște, că gazeta și pentru dânsul este o lipsă de cele mai simțite, cetirea ei o trebuință ca pâinea de toate zilele și învățătura ce ea cuprinde, o școală bogată pentru folosul și pentru viața practică a sa.” Așa scria cel dintâi „redactor răspunzătoriu: Aron Florian” — în „Prenumeratiune la: Telegraful Român” — gazetă politică, industrială, comercială și literară” (tipărită în 8 Decembrie 1852), arătând că motivul înființării T. R. este acesta: „Dorind din inimă a împlini, după putință această lipsă și trebuință ce se simte din zi în zi tot mai adânc, am hotărât... a da la lumină o gazetă, care să contribuie la învățătura și folosul poporului român”.

De aceea dintru început T. R. apare ca o foaie, care se ocupă de: politică, industrie, comerț, meserii, agricultură, școală, probleme bisericesti, literatură, știință etc. — adică de toate aspectele vieții poporului român, pentruca în toate să sprijinească năzuința lui spre progres și lupta lui pentru înaintare în cultură, drepturi politice, și bunăstare economică. Și așa a rămas până în 1918—1920. El dă o atenție deosebită progresului economic, prin muncă, îmbrățișarea meseriilor, comerțului, industriilor și prin o agricultură avansată — căci numai având asigurată baza materială, poporul român va putea avansa și în celelalte domenii.

În domeniul politic el pledează pentru principiul egalei îndreptățiri și al înfrățirii între naționalitățile din Ardeal, cerând și pentru poporul român drepturi politice egale. Prin știrile ce le publica din Moldova și Țara Românească, el a contribuit deasemenea la pregătirea unirii Ardealului cu Patria-mamă.

În domeniul cultural, T. R. este pentru o cultură multilaterală. În primul rând susține școlile populare românești, care pun baza luminării poporului; de asemenea puținele gimnazii și licee românești, cerând înmulțirea lor și dă glas

dorinței poporului nostru după o Academie de drepturi în limba română. În al doilea rând popularizează știința, cu toate invențiunile și cuceririle ei, în toate ramurile ei. În al treilea rând luptă pentru o literatură românească, scrisă într-o limbă literară românească, criticând fără menajamente curentul latinist și încercarea lui Eliade Rădulescu de a italianiza limba română. El acordă o atenție deosebită noilor curente literare (A. Russo, V. Alexandri, M. Eminescu, Slavici etc.) și literaturii populare române. În 1876 înființează o Foișoară a T. R. (ediție aparte) ca organ al cercului de scriitori tineri din Sibiu.

În domeniul bisericesc — care la în-

rioadă în activitatea T. R. Caracterul de foaie politică, industrială, comercială și literară trece pe planul al doilea, ca să dispară progresiv, și T. R. să devină — ceea ce este astăzi — foaie bisericească, organ oficial al Mitropoliei Ardealului. Aceasta se reflectă și în subtitlul foii: Dacă înainte T. R. n'avea nici un subtitlu, până în 1919, când apare cu subtitlul: Organ național bisericesc, ce se menține mulți ani — deși caracterul T. R. era aproape exclusiv bisericesc —, cu Nr. 21—22 din 22 August 1948 poartă subtitlul de: organ oficial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, ca din 15 Octombrie 1950 să aibă subtitlul actual. Se înțelege că în noua lui funcțiune, de ziar strict bisericesc, nu mai era nevoie să apară de două-trei ori pe săptămână: el apare în primii ani săp-

ceput nu ocupa un spațiu prea mare — T. R. este pentru o biserică activă, care să fie în pas cu vremea, care să aibă preoți bine pregătiți și credincioși luminați. El apără autonomia bisericească.

Fiind sub îndrumarea permanentă a ierarhilor ardeleni, având redactori buni și însuflețiți și colaboratori nu mai puțin competenți, era firesc ca T. R. să ajungă în secolul trecut să fie considerat drept „cea mai bună foaie românească” din Ardeal, una din cele mai bine redactate gazete (cum zice M. Kogălniceanu) și „cea mai modernă” cum zice M. Eminescu, care o așează în categoria foilor inteligente și de bunăcredință. Ea apare de două ori pe săptămână (între 1853—1858 Miercuria și Sâmbăta; după 1862: Joia și Dumineca), în unele perioade odată pe săptămână, de trei ori pe săptămână sau chiar zilnic. La început era înveșmântată în slove cirilice, din 1 Octombrie 1859 slovele se amestecă cu articole în litere latine, iar dela 1863 apare numai cu caractere latine.

După 1918—1920 începe o nouă pe-

tămânal (1 Iulie 1933), ca apoi să apară până azi, de două ori pe lună, reflectând în special viața bisericească din Ardeal, cu problemele și realizările ei. Dar și în această calitate, ceea ce îl caracterizează este lupta pentru o Biserică activă, capabilă de progres, care să fie legată de credincioși și să fie la înălțimea cerințelor vremii. Putem spune deci că T. R. în viața lui de 100 de ani are două mari perioade: epoca de ziar periodic al poporului român din Ardeal, unul dintre ziarele cele mai bune de atunci, și epoca de foaie a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Sibiu destinată clerului din această Arhiepiscopie și de câțiva ani clerului din întreaga Mitropolie a Ardealului. Trăsătura care unește cele două perioade este: năzuința de a merge pe căile progresului alături de popor. Dacă în prima perioadă aceasta se afirmă direct, prin munca de luminare a poporului, în a doua perioadă se manifestă indirect — prin îndrumarea clerului în acest sens. Incontestabil că în această lungă activi-

(Continuare în pag. 9)

tate T. R. a avut și greșeli, pe care azi le vedem în mod clar. Dar năzuința lui rămâne aceeași: de a sluji poporului. De aceea în domeniul bisericesc a avut marea bucurie să vadă realizată reîntregirea bisericească din Ardeal și formarea unui cler la înălțimea vremilor — sub privegherea înțeleaptă a I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae. Iar în domeniul social-politic a avut marea bucurie să vadă realizate mărețele năzuințe ale poporului muncitor, să vadă cum poporul român își făurește o viață nouă, o viață fericită.

Acum când privește peste cei 100 ani de existență T. R. își dă seama ce enormă e distanța dela 1853 la 1953: într'un veac de luptă și muncă poporul român a ajuns din negura neștiinței și din asuprirea iobăgiei și exploatarea capitalistă la lumina culturii și la viața liberă și fericită, pe care a visat-o. Și astăzi pășește cu avânt nestăvilit, sprijinit pe ajutorul frățesc și multilateral al Uniunii Sovietice și al țărilor de democrație populară, spre construirea socialismului în țara noastră. Egala îndreptățire a naționalităților în Ardeal e o realitate; ridicarea nivelului economic și cultural al poporului — deasemenea. Biserica, reîntregită se desvoltă în mod liber.

Trecând peste cei 100 de ani de existență T. R. își întinerește entuziasmul și pășește — veșnic tânăr, alături de poporul muncitor, în lupta pentru pace, lupta pentru viață, lupta pentru fericire. E cea mai mare bucurie a aniversării sale: să se simtă cuprins în șuvoiul cel nou al vieții și să-și dea contribuția sa la biruința păcii și a zărilor luminoase ce le citorește poporul român în țara sa.

De aceea la împlinirea celor 100 de ani de existență, el se pleacă în fața tuturor luptătorilor pentru libertatea și fericirea poporului muncitor, în fața nenumăratului număr de redactori, colaboratori, cititori, care au pus ce au avut mai bun în coloanele lui și au sorbit lumină și indemn din aceste coloane, celor ce i-au cules litera ca și celor ce i-au condus administrația, Ierarhilor și Consilierilor, Profesorilor și Preoților, studenților teologi și credincioșilor — aducând tuturor omagiul său de recunoștință și își ia angajamentul de-a sluji cu și mai mult elan Biserica și Patria spre binele credincioșilor și propășirea poporului muncitor, spre biruința păcii în lume.

T. R.

Glasul preoțimii la o aniversare

(Urmare din pag. 5)

„Telegraful Român” poate fi socotit, pe bună dreptate, și un stimulent al nervului scriitoricesc în rândul preoțimii ortodoxe ardelene. Rolul educativ pe care „Telegraful Român” l-a avut în cultivarea valorilor spirituale, prin urnirea clerului din inerta proprie izolării, este de netăgăduit.

Valurile de idei sănătoase pe care le-a lansat, stimulând, încurajând sau criticând, sunt tot atâtea criterii de justă apreciere și motive care ne îngăduie să-i prezentăm un cuvânt de căldă mulțumire pentru tot ajutorul ce ni l-a dat în viața preoțească a atâtor generații.

Pentru viitor îi dorim să fie glas și făclie sporitelor năzuinți spre cultură și adâncirea credinței în Biserica reîntregită a Ardealului.

Preot Nichifor Todor

„Telegraful Român” și problema confesională (Reîntregirea)

Separția bisericească dela 1700, a frământat mult clerul și poporul român din Transilvania. Habsburgii prin separția dela 1700, urmăreau consolidarea forței lor politice, care devenea tot mai slabă, în fața nouilor curente religioase ale Protestantismului militant, rupte din trupul Bisericii catolice, curente care deveneau tot mai îndrăznețe și mai primejdioase, pentru puterea politică a habsburgilor și pentru unitatea spirituală a catolicismului din Ardeal.

Conducerea Bisericii ortodoxe ardelene a văzut primejdia ce o paște prin separția unei părți din clerul și credincioșii români trecuți la „unire” și și-a dat seama de forța politică a principilor de religie catolică din Transilvania, care căutau pe toate căile să adâncească pră-

de păstori sufletești ai credincioșilor români din Transilvania.

Problema de căpetenie pentru „Telegraful Român” dela Sibiu a fost încă dela începutul apariției lui, apărarea credinței ortodoxe, străngerea clerului și a credincioșilor mai aproape de Biserică și împăcarea din punct de vedere bisericesc a celor „două strane”, separate prin actul unirii dela 1700. În această atitudine sănătoasă s'a menținut „Telegraful Român” în tot timpul existenței sale de un veac.

După încetarea primului războiu mondial cu toate urmările lui nefaste, se prevedea o dără de speranță, că poporul român din Ardeal își va putea îmbunătăți situația, din punct de vedere național, politic și cultural.

pastia tot mai mare, între cele „două strane”. După un veac și jumătate de separație, la cărma Bisericii a fost adus Andrei Șaguna, ca vicar al românilor ortodocși din Ardeal. Șaguna în această calitate, devine conducătorul spiritual al românilor ortodocși din Transilvania, căutând să apere Biserica de ofensiva catolică. Între altele și pentru a stăvili cu un ceas mai de vreme această propagandă susținută contra Bisericii ortodoxe și a întări credința ortodoxă în Ardeal, în anul 1853 un grup de clerici și mireni din centrul Mitropoliei Sibiului în frunte cu Episcopul Andrei Șaguna, au pus bazele înființării ziarului „Telegraful Român”.

„Telegraful Român” dela apariția primului număr s'a impus prin finută fermă, opiniei publice de pe atunci, ca organ bine documentat în probleme religioase, economice și culturale. Nu era chip să poți găsi casă preoțească sau de intelectuali, de unde să lipsească acest ziar. Mult timp după apariție, preoțimea ortodoxă se orienta după scrisul acestui ziar, din bătrâna cetate a Sibiului. „Telegraful Român” era pentru preoțime ca pâinea caldă, citit cu mult interes și mare dragoste. Din coloanele lui preoțimea ardeleană și-a putut îmbogăți tezaurul sufletesc, în cele duhovnicești, ca apoi cu mai multă ușurință să poată face față grelei misiuni

Legiferarea regimului general al cultelor și încheierea Concordatului cu Vaticanul, era opera guvernelor trecute. Din cauza acestor legi nesocotite, s'a dat anză la deslănțuirea patimilor în măsură tot mai mare între cele „două strane” din Ardeal. Biserica ortodoxă română prin chiriarii ei, se vedea tot mai lovită, deși era Biserica mării majorități a poporului român. În locul liniștei așa de necesară în acea perioadă, s'au iscat frământări tot mai resimțite de ordin confesional.

25 August 1944 pune capăt pentru totdeauna neînțelegerilor de ordin confesional. Prin instaurarea regimului de democrație populară, libertățile religioase pentru toate cultele devin o realitate. Astfel se creiază noi condiții de libertate în materie de credință a cultelor religioase.

Separția bisericească dela 1700 a clerului și poporului român din Ardeal în „două strane” începe deabinelea să se limpezească. Clerul și credincioșii, aparținători din punct de vedere religios Bisericii gr.-catolice, datorită noului climat politic, creat prin actul dela 25 August 1944, se găseau în posibilitate de ași hotărî singuri unitatea spirituală. Zorii unei dorințe tot mai limpezi se arătau pe cerul ortodoxiei noastre prin

(Continuare în pag. 12)

Redactorii „Telegrafului Român“

Primul redactor al Telegrafului Român a fost profesorul și publicistul Aron Florian. Fiu de preot din Ardeal, cu studii academice la Pesta înflăcărat revoluționar în 1848, luptând împreună cu N. Bălcescu pentru unirea forțelor revoluționare române cu revoluționarii maghiari, A. Florian era nu numai o minte luminată, un om cu vaste cunoștințe, deschis progresului științific și social al vremii, și un scriitor de talent, cu un stil românesc aproape modern, ci și un suflet și o inimă înflăcărată pentru cauza poporului, căruia s'a consacrat toată viața.

Aceasta se vede din „Prenumerajunea la Telegraful Român, gazetă politică, industrială, comercială și literară“, pe care o iscălește ca „redactor răspunzător“, Aron Florian în 8 Decembrie 1852 și din articolele ce le-a publicat în Telegraful Român — despre „Telegraf“, despre „Gazetă“, despre „agricultură“, despre „Ce s'a scris și tipărit până acum pentru poporul român și cum s'a scris și s'a tipărit“ — ș. a.

Fiind însă chemat de Ministerul Justiției coredactor la buletinul legilor imperiului din Viena, el încetează de-a mai fi redactor la Telegraful Român dela nr. 8 din 28 Ianuarie 1853.

Cu numărul din 31 Ianuarie 1853 primește provizoriu sarcina de redactor Dr. Pavel Vasici, fiu al Banatului, medic și scriitor „al cărui nume, zice Telegraful Român — bine cunoscut publicului român garantează că acest jurnal va corespunde și de aci încolo dorințelor comune“. În vremea cât a fost redactor, a tratat în coloanele Telegrafului Român multe teme din domeniul științei, dat fiind că era om de știință, de asemenea probleme de educație, dar a introdus și „Foiletonul“ în corpul foii, care era destinat lecturii ușoare și plăcute. El a condus foia până la 28 Aprilie 1856, când anunță în numărul 33 al Telegrafului Român că, fiind inspector de școală, și ca atare nevoit să facă multe deplasări, nu mai poate rămâne redactor al foii, rămânând totuși colaborator al ei, pentru că fine „să conlucre și mai departe la acest solid jurnal“.

După acesta vin redactori cu o durată mai scurtă: tânărul I. Bădilă, profesor la Seminar și mai târziu profesor în Țara Românească, care primind conducerea foii „în mod interimar“, anunță în nr. 34 din 1856 că nu va aduce nici-o schimbare foii nici „în privința forme“, nici a „cuprinsului“, precum nici în privința scopului ei.

Și într'adevăr sub redacția lui, Telegraful Român a continuat cu vigoare linia ce și-a trasat.

La 11 Decembrie 1857, mulțumind „onoratului public cetitor pentru încrederea ce i-a arătat până acum“, anunță că nu mai e redactor al foii.

Urmează Visarion Roman, învățător în Rășinar, pedagog cu bun nume, „sub a cărui lucrare se poate avea speranțe, că acest jurnal va corespunde și d'ac'ncolo dorințelor comune“. Dar noul redactor n'a stat mult la redacția Telegrafului Român, că în 12 Iunie 1858 se retrage din motive sanitare.

În urma concursului ce s'a făcut, e ales ca redactor „dl. paroh din Bălgrad“ (Alba-Iulia), Ioan Rațiu nu ...din vreo părținare, ci numai și numai din privința însușirilor, care deosebesc pe acest bărbat mai pe sus decât pe ceilalți recurenți pentru postul redactorului“. Între aceste însușiri se enumeră: „a săvârșit studiile filosofice și juridice... în viața practică a arătat o purtare solidă și neîntinată... a fost activ în chemarea sa și părținitoriu binelui obștesc, strădalnic în jurnalistică și patriot bun“. Editura foii poartă noul redactor acel duh și tact jurnalistic, care l-au avut și cei de până acum redactori“. Așa este prezentat noul redactor în nr. 25 din 19 Iunie 1858 al Telegrafului Român. Marile nădejdi ce s'au pus într'ânsul s'au realizat întrul totul, sub redacția lui Ioan Rațiu Telegraful Român luând un frumos avânt.

Fiind numit protopop al tractului Hașeg Ioan

Rațiu părăsește redacția T. R. în 29 Noembrie 1862 (Nr. 95). În locul lui vine ca „redactor substituit“ Zaharia Boiu, profesor la Institutul teologic pedagogic arhidiecezan. Acesta în Nr. din 2 Decembrie 1862, asigură că „T. R. și de aci înainte va conlucre, ca în ceilalți zece ani ai existenței sale, din toate puterile de cari dispune la concordia între diferitele naționalități și confesiuni, ce providența le-a așezat în patria noastră. Bun scriitor, redactorul Z. Boiu a știut să dea o finută demnă ziarului. În acest timp T. R. a înregistrat: congresul național român din Sibiu (1863), ședințele dieței transilvane din Sibiu (1863—64), la care T. R. arată că „petițiunea“ poporului român este „egala îndreptățire a națiunii noastre“, care se va realiza „dacă (ea) va avea teritoriu național, cu municipii naționale, precum aceasta o vede și la alte nații, pe baza dreptului de mai înainte“. Dar cel mai îmbucurător eveniment, înregistrat de T. R., a fost restaurarea Mitropoliei ortodoxe române din Ardeal. Aceasta o anunță T. R. în Nr. din 24 Decembrie 1864, cu următoarele cuvinte: „în fine cauza cea dreaptă și sănă a Românilor austriaci de religie greco-orientală: mult dorita noastră Mitropolie a ajuns rezolvirea dorită! În fine oftarea lor seculară a fost ascultată și împlinită! În fine lacrimile lor de întristare s'au prefăcut în lacrimi de bucurie! Scriem aceste știri sub gigantica impresiune a momentului, ce ne arată în realitate, în adevăr, ceea ce părinții noștri, moșii noștri au dorit îndeșert, ba ceea-ce d'or'nici a dori nu mai cutezau. Inima în atari momente este prea plină, mintea prea ocupată de ideia cea mare, ce a luat trup, de cât să-și p'ată exprima în cuvinte demne bucuria sa, mulțămia sa, speranțele sale în viitoriu. De aceea și punem stavilă simțămintelor și cuvintelor noastre, și ne mărginim pe lângă a comunica știrea de sus, carea suntem siguri, că precum de frații noștri din Viena, așa și de toți frații noștri din Austria și și afară din Austria va fi întâmpinată și salutată ca o adevărată bună-vestire. Lăudat fie numele Domnului, care cu acest dar cerească „a cercetat pe poporul seu!“ „Mulțămia venerabilului Arhiepiscopului, care prin spiritul seu, prin stăruința sa a știut conduce biserica către ajungerea acestei finte mântuitoare! Mulțămia tuturor acelor bărbați români coreligionari, cari în această mare cauză au dat concursul lor neobositului Arhiepiscop! Salutare tuturor fraților de un sânge și de una credință din sânta Mitropolie!“

Zaharia Boiu a avut deasemenea bucuria să anunțe în T. R. și reînființarea episcopiei ortodoxe române din Caransebeș și numirea primului ei episcop în persoana vrednicului protopop al Brașovului, Ioan Popasu.

Din pricina unei schimbări însemnate în politica austriacă, Z. Boiu se retrage din postul de redactor și e înlocuit cu Nicolae Cristea, profesor la Seminarul Andreian din Sibiu (Octombrie 1865), apoi asesor consistorial. Acesta a fost redactor vreme de 18 ani, ca nici unul dintre înaintașii sau dintre urmașii săi. Dar tot el a avut de luptat cu cele mai mari greutăți și, să poarte lupte grele, reușind totuși să le treacă toate cu succes. Pentru felul cum știa să judece lucrurile și să le prezinte, Șaguna a lăsat prin testament dispozițiunea ca N. Cristea să rămână redactor la T. R. cât „i va plăce lui“.

În urma unui articol: „Răsplată“? (Nr. 116 din 1883) contra primului ministru de atunci, Coloman Tisza, articol interpretat ca fiind îndreptat împotriva Împăratului însuși, N. Cristea e obligat să se retragă dela redacția T. R. „după ce am parcurs optsprezece ani cărarea cea spinosă de publicist, ca redactor al acestei foi“ — cum spune el însuși în Nr. 117 al T. R.

Noul redactor provizor este Mateiu Voileanu, mai târziu asesor consistorial. Acesta continuă tradiția T. R. „Pe linia aceasta T. R. a continuat să apere interesele bisericesti și ale poporului,

condus cu moderațiune și tact de noul redactor până la sfârșitul anului 1886, când M. Voileanu, fiind chemat la un alt oficiu în biserică, se retrage și lasă în locul lui pe Dr. Remus Roșca. În anii cât a fost acesta din urmă redactor, T. R. a avut de luptat nu numai cu greutățile împrejurărilor politice, ci și cu grupul dela Tribuna, care lovea mereu în conducerea bisericii noastre.

Fiind chemat într'o nouă funcție la Consistor, Dr. Remus Roșca se retrage la 20 Septembrie 1890. În acelaș număr apare și declarația noului redactor, N. Ivan, din care spicim următoarele: „T. R. în curs de ani 38 a dat probe, care îl îndreptățesc a fi numărat între foile serioase și de reputațiune bună. Ca foae per eminentiam bisericască a tractat și va tracta și în viitoriu cestiuni bisericesti și școlari cu toată obiectivitatea, fără să piardă din vedere progresul la care întesc aceste instituțiuni culturale ale noastre“.

În numărul 109 din 20 Octombrie 1892 apare retragerea lui din postul de redactor, pe motivul că a fost numit într'un post bisericesc „cu locuință afară de Sibiu“, și programul redactorului nou, Silvestru Moldovan, care merge pe linia tradițională a T. R. S. Moldovan cu Nr. 51 din 6 Mai 1895 încetează de a mai fi redactor, pentru că după interimatul scurt al asesorului consistorial Dr. N. Olariu, să fie numit redactor dela primul număr al anului 1896, Gavril Hango. „M'am supus sarcinei, cu rezoluțiunea de a continua lupta antecesorilor mei“, zice el, și accentuiază că T. R. își va continua programul ce și l-a ficsat dintru început, năzuind totdeauna la conlucrearea armonică cu presa română, cu celelalte naționalități și cu toți românii. În acest timp se produce criza dela Tribuna, în care T. R. este de partea președintelui Dr. I. Rațiu.

După doi ani, cu nr. 1 din 1898, conducerea ziarului o preia Dr. I. Cristea. Cât timp a fost redactor I. Cristea, biserica noastră a avut de luptat din greu, mai ales pentru apărarea școlilor românești. În 4/16 Octombrie 1898 T. R. anunță trista veste a adormirii în Domnul a Mitropolitului Miron Romanul.

Primul nr. din 1901 apare sub redacțiunea lui Teodor V. Păcățian, ziarist cunoscut, care scrisese înainte la Tribuna. De aceea dintru început precizează că aderă la programul T. R.

În acest spirit conduce ziarul T. V. Păcățian până în 26 August 1903, când luându-și un concediu mai lung e supliniit de redactorul provizoriu Dr. George Proca, până la nr. 23 din 28 Februarie 1904, când reîntorcându-se din concediu, continuă redactarea T. R. până în 5 Decembrie 1917. T. V. Păcățian a slujit cu competență, cumpăt și înțelepciune ziarul nostru vreme de 17 ani.

Între 9 Decembrie 1917—20 Ianuarie 1918 (nr. 7) T. R. este redactat de Dr. N. Regman; între 20 Ianuarie 1918—18 Septembrie 1918 (nr. 97) redactarea o face Dr. Gh. Comșa; iar din 18 Septembrie 1918—14 Februarie 1919 (nr. 18) e condus din nou de Dr. N. Regman. Dela 2 Martie 1919 [la 12 Februarie 1920 (nr. 8) redactor responsabil este Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Afară de încercările războiului din 1914—1918, cel mai însemnat eveniment al vremii încrestat cu bucurie sub acești redactori în T. R. este alipirea Ardealului la patria mamă.

Din 12 Februarie 1920 până la începutul anului 1934 — vreme de 14 ani — T. R. este condus de Dr. George Proca, asesor consistorial. E vremea arhipăstoririi I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, cu marile probleme și realizări ce o caracterizează. T. R. oglindește astfel toată opera creatoare a marelui Ierarh, între care amintim: lupta pentru autonomia bisericască, pentru drepturile bisericii noastre, pentru legea cultelor, împotriva concordatului etc. Iată cum caracterizează lucrarea redactorului Dr. Gh. Proca, T. R. din 1 Ianuarie 1934: „în scrisul său — de muncitor al unor vremuri apuse și din multe puncte de vedere neasemănat mai grele decât cele de acum — se

(Continuare în pag. 12)

„Telegraful Român“ și Papalitatea

Răsfoind, la aniversarea „Telegrafului Român“, numerele primelor decenii după apariție și urmărind problema Papalității și a Vaticanului, cititorul e isbit dela început de actualitatea problemelor puse. Altfel zis, papalitatea nu a învățat nimic din viața și evoluția socială a omenirii, tratând problemele epocii moderne cu aceeași rigiditate medievală și feudală.

Pentru a putea privi corespunzător problema papalității, redacția „Telegrafului Român“ începe cu o dare de seamă asupra cărții „Elemente de drept canonic al Bisericii ortodoxe“, publicată în 1854, pe baza deciziilor Sf. Părinți, a canoanelor sinoadelor ecumenice și a Pidalionului, pentru a avea directiva autentică (Nr. 19, 1854). În al doilea rând, papalitatea este privită și prin prizma acțiunilor și a purtării greco-catolicilor, precum și a prozelitismului ascuțit printre ortodocși.

Astfel se constată dela început, că Roma papală i-a înstrăinat pe frații români deolaltă, căci sub vederea Romei, Blajul se lupta mai mult pentru un sistem scolastic, decât pentru drepturile românilor din imperiul habsburgic (Nr. 32/1855). De aceea, privirile românilor nu se pot îndrepta spre Roma papală (Nr. 33/1855), care vrea cu românii să uite limba populară, preschimbând-o cu cea latinizată forțat (Nr. 55, 1855), care urmărește doar catolicizarea și deci aprofundează desbinarea dintre frați (Nr. 57/1855).

Ca exemplificare din lumea largă, redacția citează în articolul „Papa și congresul“ (Nr. 52, 1859), broșura prof. Laguerroniére, care arată, că papa urmărește în primul rând în lume o putere lumească. Deci obiectează că puterea papii poate fi numai părintească și nicidecum s'atală. De aceea nu e justificată dorința extinderii puterii sale politice asupra altor provincii italiene (Romagna), nici cu ajutorul francez, care l-a restabilit pe Piu IX la Roma. Prin urmare, cel cu răspundere (Napoleon III), să realizeze mai bine împăcarea papii cu timpul de față, ceea ce este mai necesar pentru toate inimile cu adevărat catolice (Nr. 1/1860).

În vederea acestei împăcări, T. R. salută cu bucurie ținerea conferinței dela Sibiu la 1/13 Ianuarie 1861, prezidată în comuna de Mitropolitul unit Șterea-Șuluțiu și Episcopul ortodox A. Șaguna, pentru că românii, care sunt una după limbă să fie și una după religie (Nr. 1/1861). Pentru realizarea acestei dorințe se cere sentimentul de sinceritate între români. Dar Curia romană intervine, pentru că să nu se realizeze aceste dorințe firești, atâtând discriminarea confesională în favorul politici de înrobire habsburgică. În aceste împrejurări, românilor nu li se acordă drepturi egale politice (Nr. 38 și 43 1861). Atunci pleacă la Viena, în Martie 1862, o deputație română, spre a arăta acolo, că Roma a frânt în 1700 poporul român, care cere acum dreptatea ce i se cuvine (Nr. 21 și urm. 1862).

Dar Viena și Roma rezistă acestor cereri, pentru că tocmai în aceea vreme se lamentează papa, la 9 Iunie 1862, că „vechile eresuri și schisme renasc, încât e nevoie ca episcopii să ceară, ca papa să-și întărească și mai mult puterea, pregătind astfel atmosfera pentru declarații corespunzătoare. Redacția T. R. nu le comentează, doar se miră, print' un semn de întrebare, ce înseamnă „persecuții până la moarte ale papii“, din partea contrariilor (Nr. 48/1862).

În această atmosferă de disriminări de tot felul, chiar unii scriitori catolici apusei reflectează cu regret, în revista Ost und West, nr. din 26 Iulie 1862, că nime nu se mai ostenește a scrie despre ortodocșii din țările apropiate despre care apoi se zice că sunt ticăloși și desertori (Nr. 66/1862), în schimb despre budhismul și fetișismul din țările îndepărtate, se știe mult mai

mult. Defectul adevărat al acestei stări, ar fi după autorul apusean, că popoarele ortodoxe nu se bucură de libertate în țările supuse Turciei, Austriei și Rusiei țariste, pe când populațiile budhiste și fetișiste intră sub stăpânirea colonială a europenilor apusei. Dacă totuși Roma începe să dea atenție Bisericii ortodoxe, atunci aceasta o face numai pentru planurile sale proprii (Nr. 67, 1862).

Ca să caracterizeze poziția papalității și chiar atitudinea față de el în Italia, redacția citează o glumă, reproducă după un ziar din Roma: Cu ocazia boalei papii, s'a scris pe o statuie următoarele: Ce este papii? Tumoare. Din ce? Tumoare (umezeală); Ce va urma? Moare. Când? Oare (ore) Cine va veni în locu-i? Re (regele) Care? E (Emanuel), fără a o comenta (Nr. 37/1864).

Că Roma papală nu se lasă de practicile sale medievale, ci continuă postura reacționară, aceasta o evidențiază Enciclica papală din 8 Decembrie 1864, care condamnă 80 așa zise erezii ale științei moderne, cerând ca toate ceretările științifice să se facă iar sub tutela și controlul Bisericii catolice. Redacția conchide, că această enciclică, care a făcut senzație, a produs însă peste tot o impresie neplăcută, pentru că se pune în contradicție cu principiile moderne despre Stat, precum și cu principiile libertății, la care

s'au avântat știința și conștiința contemporană (Nr. 100/1864). Papalitatea intervine deci în domenii care nu sunt specialitatea ei.

Respingând această pretenție papală, Ministerul austriac folosește atunci măsuri proprii și aplicându-le Bisericii ortodoxe, numește el pe Episcopul ortodox, făcând astfel din el un amplotat, iar nu respectând în el un chiriarh, cum se plânge redacția (Nr. 53/1865).

În astfel de împrejurări, „Telegraful Român“ cere, ca zărele românești să nu se mai facă depozitare ale tuturor patimilor personale, ci să se străduiască pentru pacea publică (Nr. 12/1857). Acesta e și scopul Bisericii, iar în trecut, în vederea păcii confesionale, papa Romei colabora sincer cu Sf. Sinoade ecumenice, până la sinodul patr. Fotie din 879 (Nr. 25—26/1857). Devidnd apoi dela acest principiu și susținând o teocrație politică, papa se expune înfrământărilor de oportunitate. Și astfel, căderea Romei sub Garibaldi în 1867, aduce ca urmare și căderea domniei papale în cele temporale din Italia (Nr. 82, 88 și 98 1867). Tonul concluziilor este însă peste tot calm și redacția se reține dela orice comentariu propriu, întrucât știrile din Apus sunt indestul de lămuritoare.

Cu același calm se publică și răspunsul patriarhului ecumenic dela Constantinopol, dat delegaților papali, care îi aduceau invitarea papii de a participa la plănuitul sinod dela Vatican; redacția citează acest răspuns, care respinge în mod simplu și demn concepția papală despre primat și străduința la politică mondială (Nr. 98, 1868). Această politică oportunistă îl determină pe papă să se arete prevenitor față de Rusia

țaristă, numai cu scopul ca țarul să permită participarea episcopilor catolici la sinod (Nr. 40/1869). Această atitudine însă se va schimba în curând în contrarul ei, după ce scopul a fost atins.

Că nu s'a schimbat nimic din concepția Vaticanului, aceasta o ilustrează schema celor 21 canoane din Sylabusul papal, care „declară războiul statului, păcii confesionale și întregii societăți moderne“ (Nr. 10/1870), dând dispoziții de ample excomunicări. Aceste amenințări pe pe care le propune papa, „încercând a arunca omenirea în evul mediu, în evul obscurității“ se dau numai „în râvna nesățioasă de a-și recăștiga puterea lumească“. Dar afurisirea din partea Vaticanului, va deveni pentru popoare favorabilă, pentru că le va deschide ochii și le va încuraja să „spargă catenele dictaturii absolute“ (Nr. 11/1870). Se impune deci să fie combătută dogma papală despre infailibilitate, prin care papa a ajuns jocul Curiei și al lezuților, încât e vrednic de compătimire. Redacția observă că papismul se ia astfel la război cu lumea întreagă, încât „bate resbel asupra religiozității înseși“. Ca mărturie es e citat gestul episcopului Strossmeyer, care răspunde în sinod contra dogmei și pentru aceasta a fost apostrofat și exclus din adunare (Nr. 18 și 21/1870). Prin votarea și proclamarea infailibilității, papa ajunge o victimă a suușilor săi, pentru că și aceștia erau convinși că votază ceva neadevărat, dar oportun (Nr. 60/1870).

În schimb, altfel decurg ședințele intercon-

fesionale dela Bonn, organizate de prof. I. Döllinger dela Catolicii Vechi. La aceste ședințe, ținute cu toată demnitatea, cu participarea delegațiilor ortodocși și anglicani, sunt combătute și lămurite devierile dogmatice papale (Nr. 63 și 66/1875).

Având deci în vedere aceste pretenții papale și întregul trecut, redacția respinge explicația că „papa Romei este îngerul protegitor al românismului“, căci de fapt „Roma papii dădea mâna și cu Turcu, dacă-și putea astfel ajunge scopurile vremelnice“ (Nr. 43/1877). Pe papă îl stăpânește numai interesul teritorial și ultramontan, Vaticanul e cosmopolit și face prozelitism fără sfială. De aceea papa nu vede cu ochi buni războiul pentru independență al țărilor române din 1877, susținut cu ajutorul Rusiei (Nr. 43). Ci el ar dori înrobirea și a restului de români prin Austria cea habsburgică, era continuarea ideii începute. De aceea, în articolul „Papa și Semiluna“ (Nr. 68/1877), redacția citează articolul unui autor german, care îl critică pe papă pentru că se bucură de primul succes rus dela Plevna și socoate că „Turcul e omul cel mai de omenie din Europa“, pe când Rusul ar fi numai un schismatic notoriu. Nu e de mirare că redacția trece și la unele comentarii, când provocarea era prea de tot deplasată, derivând din orgoliul papalității.

Cu ocazia morții papii Piu IX, redacția emite câteva considerații, citând evoluția papalității dela schismă și încercările de reunire; se arată, că dogmele noului papale sunt simple semne de rezistență contra ideilor moderne“, urmând doar politica proprie a Vaticanului, iar nu tre-

(Continuare în pag. 14)

M. Eminescu, despre „Telegraful Român“ „Telegraful Român“ și literatura religioasă

La centenarul „Telegrafului Român“ întoarcerea în timp ne ademenește irezistibil. Printre coloanele dintru început, de mai apoi sau de curând ale ziarului sibian, căutând, întâlnim vestigiile paternității lui, ale redactorilor, colaboratorilor, răspânditorilor sau cititorilor, ale admiratorilor sau detractorilor lui. Istoria, și cu precădere a noastră, a Românilor, și a lăsat aici amprenta fidelă nemijlocitelor realități, înălțărilor și depresiunilor, momentelor sale comune sau epocale iar pe aceasta, grefată, fizionomia oamenilor mici și mari care au animat-o — „Telegraful Român“ cuprinzându-le pe toate, se încunună astfel cu lauri nepieritori. Noi o spunem aceasta, acum la centenar, întru admirație; alții au spus-o înaintea noastră — direct sau indirect — întru adevăr. Printre aceștia din urmă, pomenim pe M. Eminescu.

Primul contact al lui Mihail Eminescu cu Sibiu, pare să se fi întâmplat în îndepărtata întotnare a anului 1865. Miraculosul adolescent pelerin a desins în Sibiu, venind de la Blaj, ciudat vrăjit de taine ce aveau să se descopere inimii sale abia peste ani. Aici, prin intermediul unui seminarist, a cunoscut pe N. Densușianu, pe atunci student la Facultatea de Drept din localitate și împreună colaborator la „Familia“. Priu Densușianu, desigur, s'a introdus în problemele de viață culturală sibiană, atât cât cuprindeau cunoștințele și relațiile celui dintâi, și cât cereau preocupările sale din această epocă. Apoi a părăsit Sibiu, rămânând însă sufletește prizonierul lui.

Peste câțiva ani, la Viena, Eminescu se împrietenește cu Slavici, prin care face legătura cu „Telegraful Român“. Slavici afirmă chiar, în articolul său din „Albumul Comemorativ“, închinat lui M. Eminescu și tipărit la Iași sub îngrijirea lui Octav Minar, că în a est timp ambii, adică el și Eminescu, colaborau la „Telegraf“. Identificarea materialului la care se referă Slavici, încă nu s'a făcut; viitorul însă va trimite lumină și peste această frântură din tumultuoasa risipire de suflet a lui M. Eminescu. Până atunci să revenim la tema noastră.

Activitatea publică a lui M. Eminescu, făcând abstracție de începuturile dela „Familia“, „Convorbiri Literare“, „Federațiunea“, „Albina“ și poate „Telegraful Român“, se afirmă cu anul 1874, când poetul și cugetătorul este încredințat cu redactarea „Curierului de Iași“. Din această epocă avem și prima mărturie de prețuire pe care Eminescu o face față de „Telegraf“. Într-o notă, păstrată printre manuscrisele Academiei Române și în care Eminescu se ocupă de presa românească, el afirmă: „Acum sânt la noi 4 specii de jurnale: Neinteligente, dar de bună credință — aceste nu posed posibilitatea de a vedea obiectiv; (exemplifică).

Inteligente dar de rea credință, aceste nu posed voința de-a vedea obiectiv.

Neinteligente și de rea credință. Aceste sânt gunoșii presei noastre; (exemplifică).

Inteligente și de bună credință — în fine. În astă privință nu ne temem că aceste organe ar fi batjocorite în felul... Asta-i caracterul mai multor jurnale din Austria: „Albina“, „Federațiunea“, „Telegraful“.

Dacă considerăm că, dela data apariției „Telegrafului Român“ și până la aceea când Eminescu face afirmația de mai sus, au trecut abia 20 de ani, suntem obligați să remarcăm că „Telegraful Român“ și a câștigat, în timp relativ scurt, o reputație de care se bucurau foarte puțin publicații românești contemporane lui. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât aprecierea revine lui Eminescu.

„Telegraful Român“ n'a fost strein nici când de preocupările literare ale timpului. El era

un fel de ecou al gândurilor și realizărilor românești de pretutindena și în acest domeniu. Alecu Russo, și dela el înt eaga galerie a scriitorilor de peste munți, au primit astfel ospitalitate în coloanele ziarului dela Sibiu. Pe de altă parte, folkloriștii și teorii, Miron Pompiliu, E. Hodoș, N. Petra și o bună parte din ceilalți condeeri dela Telegraf, își publicau culegerile sau erau reproduși, conentați și apreciați în paginile publicațiilor periodice de peste munți. Eminescu însuși reproduce în „Curier de Iași“ Nr. 104 din 22 Sept. 1876, studiul din „Foișoara Telegrafului Român“ datorit lui Eugen Brote și intitulat „O privire asupra activității Asociației Transilvane pentru literatura și cultura poporului român dela înființarea ei până la XVI-a adunare generală“, însoțindu-l totodată de următoarea observație: „Acest articol, însemnat prin pregnanța judecării și prin o curățenie de limbă, abia obișnuită în jurnalistică română, e scris de D-nul Eugen Brote și publicat în „Foișoara Telegrafului român“.

Altădată, ocupându-se de „limba cărțurilor românești din Ardeal“, („Convorbiri Literare“ XI, 1877—878, Nr. 5 din 1 Aug. 1877, p. 197—199), Eminescu remarcă: „Am avut nevoie să facem această precuvântare cam lungă, pentru a însemna o schimbare în bine, care se petrece astăzi, în Ardeal. De un an și mai bine au început să iasă la lumină pe lângă foaia politică „Telegraful român“ o foaie literară. Această din urmă, numită „Foișoara Telegrafului român“, se îndeleținește mai cu seamă cu răspândirea științelor practice trebuitoare plugarului și grădinarului — ea e menită a pune în mâna învățătorului sătesc și a preotului o lectură, scrisă românește deadreptul, lesne de înțeles și folositoare. Totodată găsim în faie dări de seamă, asupra cărților străine, care ating întrucâtva și pe români, desbateri asupra limbii și alte e. Destul numai că partea de competență o formează studii de o nețăgăduită utilitate“. Aprecierile ce urmează până la finea articolului, continuă a fi tot atât de elogiocoe ca și cele de până acum.

Mărturia lui M. Eminescu despre valoarea „Telegrafului Român“ nu se oprește însă aici. Ea culminează într'un ales superlativ, rostit odată pentru totde: una la adresa Telegrafului: „O foaie din Transilvania, organ oficial al I. P. S. Sale Mitropolitului din Sibiu, cea mai modernă de peste Carpați“.

Preot Valeriu Popa

T. R. și probl. confesională

(Urmare din pag. 9)

voința neînfrântă a masselor de credincioși de a se întoarce acasă după 250 de ani, la sânul Bisericii străbune. Momentul cel mai potrivit pentru revenire s'a ales în zilele istorice 1, 3 și 21 Octombrie 1948, când marea majoritate a clerului și credincioșilor gr.-cat. s'au întors cu mult elan și însuflețire acasă, la Biserica ortodoxă.

Istoria de zi cu zi a sbuciumului sufletesc și a frământărilor prin care a trecut poporul român din Ardeal, în perioada de după restaurarea Mitropoliei ortodoxe ardelene este notată fragmentar dar fidel, în coloanele bătrânului organ bisericesc „Telegraful Român“. Socotesc că nu se va putea scormoni cu folos în spuza realităților religioase bisericesti, culturale, sociale și naționale peste tot, a acelor trecute vremi, fără să se facă apel și la materialul documentar abundent, pe care-l închid între scoarțele lor colecțiile „Telegrafului Român“.

Cercetătorul obiectiv al realităților ardelenești din ultimul veac, va trebui să zăbovească respectuos pe filele lor îngălbenite de vreme să utilizeze cu maximul de folos principiile lor, în vederea temeluirii unui viitor de prosperitate și de pace pentru Biserica.

T. BELAȘCU

vicar arhiepiscopesc

La împlinirea a o sută de ani de apariție regulată, o mențione somară — fără pretenții de inventariere completă — a rolului pe care l-a avut „Telegraful Român“ în popularizarea literaturii religioase, este necesară pentru a fi cât mai completă evocarea meritelor sale.

„Telegraful Român“, cum arată celelalte articole comemorative, înțelegând situația specială a poporului român în statul poliform austro-ungar, a îmbrățișat decenți de-a rândul toate sectoarele de activitate și de manifestare a Românilor ardeleni. Problemele de viață bisericască ocupau în coloanele lui numai atâtă loc cât aveau ele în preocupările de fiecare zi ale obștei noastre de pe acea vreme. În aceste condiții, nu este de așteptat să aflăm în filele lui îngălbenite de vreme nici buletine periodice despre literatura religioasă, nici recenzii savante asupra unor lucrări de proporții și de răsuneț.

În prima jumătate a veacului trecut, literatura noastră religioasă se limita la tipăriturile didactice și liturgice al căror autor sau înflător a fost mitropolitul Andreiu Șaguna. Restauratorul Mitropoliei ortodoxe a Ardealului a desfășurat pe acest tărâm o activitate titanică. „Telegraful Român“ s'a făcut ecoul tipăriturilor din acea vreme, încresând la răboj apariția lor și prezentându-le cu competență celor cărora le erau destinate: preoți, membrii ai corpului didactic al școalelor confesionale și poporului dreptcredincios.

După 1918, „Telegraful Român“ s'a ocupat mai îndepăroape de popularizarea literaturii religioase. Cărților apărute în bibliotecile inițiate și patronate de I. P. S. Mitropolit Nicolae, le-a rezervat totdeauna prezentări și rece zii demne de valoarea lor teologică și educativ-religioasă.

A avut totdeauna ochiul atent față de literatura religioasă apărută în alte eparhii — și mai ales dincolo de munți.

Dacă mai adăugăm la cele zise o serie de studii, conferințe, lecturi literare și schițe religioase publicate în foletonul său, avem imaginea completă a părții acestui vechiu organ bisericesc la promovarea literaturii religioase.

Prof. Dr. Grigorie T. Marcu

Redactorii Telegrafului Român

(Urmare din pag. 10)

reflectează gazetarul conștiincios ardelean, care în rostirea adevărului nimerește cuvântul cald și lămuritor, creștinesc și românesc, caracteristic vechei presei din această parte de țară.

Cu nr. 1 din 1 Ianuarie 1934 e anunțat ca redactor Dr. D. Stăniloae, Profesor la Academia Teologică, „cunoscut publicului nostru din articole semnate în acest ziar, în Revista Teologică și în alte publicații dela noi“. P. C. Sa a condus T. R. cu competența unui condei teologic profund reprezentând epoca de înflorire teologică inaugurată la Sibiu de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae. Se înțelege că mai mult decât până acum T. R. primește un caracter pronunțat bisericesc.

Dela nr. 20 din 13 Mai 1945 până în 18 Aprilie 1948 (nr. 3—4) T. R. e redactat de Dr. C. Sârbu; dela 18 Aprilie 1948 până în Decembrie 1948 de Dr. Em. Vasilescu; iar dela nr. 37—52 din 23 Decembrie 1948 până azi de Dr. Nicolae Mladin, toți trei prof. la Facultatea de Teologie din Sibiu.

E perioada în care T. R. vede realizat scopul pentru care a luptat: luminarea, binele și fericirea poporului. El încrestează nu numai evenimentele bisericesti, ci și marile cuceriri ale poporului muncitor. Din punct de vedere bisericesc, alături de reorganizarea bisericii noastre cel mai însemnat eveniment este reintregirea bisericească din Ardeal. Iară în domeniul social, alături de relevarea realizărilor din R. P. R. e de remarcat contribuția T. R. în lupta pentru pace.

În cei 100 ani de existență T. R. a avut 22 redactori, dintre care trei în câte două perioade, care și-au pus sufletul, mintea și condeiul în slujba idealului, pe care l-a reprezentat: luminarea și fericirea poporului. De aceea se cuvine ca la acest popas sărbătoresc să pomenim cu cinste numele și vrednicile tuturor redactorilor și colaboratorilor acestui ziar, preamărindu-le fapta și urmându-le pilda de luptători pentru binele poporului.

T. R.

Telegraful Român și Autonomia Bisericii

Un drum luminos, lung cât o sută de ani, încărcat cu realizări din cele mai frumoase, din toate domeniile de manifestare a activității omenești: acesta este drumul parcurs de „Telegraful Român” dela apariție și până în prezent. Aceste bogate realizări constituiesc dovada cea mai elocventă că scopul pentru care a fost înființat a fost din belșug împlinit. Întrădeavăr „tendința de a răspândi în poporul român idei moderne, pentru a-l lumina în mod cuviincios asupra adevăratelor sale trebuințe sufletești și materiale, care a stat în sprijinul cererii pentru aprobarea apariției ziarului, a fost cu grije și permanent urmărită. Din acest scop, evenimentele de mai mică sau de mai mare importanță, în ordinea zilei, problemele de ordin politic, economic, industrial, cultural, bisericesc, etc., toate au fost amintite și cu competență discutate.

Problemele bisericesti n'au figurat ca și cele școlare, de altfel — între punctele stabilite ca program al ziarului, ele au preocupat totuși în mod deosebit conducerea ziarului, din convingerea că interpretarea justă a problemelor bisericesti, în lumina principiilor fundamentale care au fost rânduite ca temelie a organizației bisericesti, contribuie în mod sigur la înfățișarea și progresul bisericii.

Ceia ce a ajutat ca Telegraful să se mențină dela început și până în prezent la un nivel înalt de prezentări și soluții, este faptul că totdeauna a avut noroc de câte o personalitate, care să se identifice cu interesele lui, să-l îngrijească și să-l conducă potrivit trebuințelor momentului, știind să pună în slujba ideilor toate forțele necesare pentru a exercita o influență hotărâtoare în cercuri cât mai largi.

Nu ne vom opri asupra tuturor momentelor mai importante din activitatea Telegrafului, momente care constituie tot atâtea piese de preț în tezaurul bogat al acestui ziar, ci ne vom limita să amintim că între altele principii apărute cu toată dârzenia și competența, principiului autonomiei bisericii a fost unul din cele mai bine și mai hotărât susținute.

Situația care se crease Bisericii ortodoxe din Ardeal, ca urmare a condițiilor de umilire în care și îndeplinise misiunea veacuri întregi, nu putea fi schimbată decât în lumina unor principii, care să impună alături prin autoritatea originii și caracterul imprescriptibilității lor cât și prin expunerea și susținerea clară și documentată. Așa apare principiul autonomiei Bisericii, în coloanele „Telegrafului” fie când este vorba de susținerea reînființării Mitropoliei ortodoxe a Ardealului, fie când este vorba de respingerea încercărilor de imixtiune din partea regimului absolutist habsburgic reprezentat îndeosebi prin înverșunatul ministru Leo Thun, catolic ultramontan, care se opunea ca Bisericii ortodoxe să i-se acorde aceleași drepturi, pe care le are Biserica romano-catolică, pe motiv că ortodocșii neavând un centru, ca cel reprezentat de papa, nu oferă stăpânirii politice aceleași garanții, pe care le oferă catolicii.

Din aceeași cunoaștere adâncă a canoanelor — căci, după propria-i mărturisire, încărunțise în studiul lor — Mitropolitul Șaguna a reușit să dea Bisericii ortodoxe ardeleni Constituția bisericască cea mai avansată, fără a exclude sau a trece în umbră vreunul din principiile fundamentale, care stau la temelie organizației Bisericii — dealungul veacurilor — ca niște piloni neclătinați: principiul autonomiei și principiul sinodali-erarhic. Afirmând cu toată vigoarea autonomia Bisericii în virtutea căreia ea este liberă să-și reglementeze, conducă și administreze toate afacerile sale, administrative, culturale, fundamentale

și epitropești, prin factorii ei constitutivi, prin organe proprii, dar recunoscând în același timp statutului dreptul de supraveghere și control, cunoscut sub numele de dreptul de supremă inspecțiune, Mitropolitul Șaguna a reușit să asigure Bisericii ortodoxe din Ardeal autonomia exterioară.

Aceasta era posibil pe baza relației dintre Biserica și Stat — așa cum o concepe Biserica noastră.

Revendicându-și libertatea de a hotărî singură în chestiuni de natură internă (doctrină, morală, cult, disciplină, etc.), Biserica ortodoxă recunoaște, fără rezervă, dreptul Statului de a hotărî el, în virtutea suveranității, limitele în cadrul cărora cetățenii și instituțiile de pe teritoriul lui, își pot desfășura activitatea. Statul poate fi interesat să cunoască și [chestiunile de natură internă, spirituală, ale Bisericii, să aprecieze mă-

care Statul îl exercită asupra Cultelor, fiindcă, ele desfășoară o activitate, care prezintă importanță pentru societate. Prin acest drept de supraveghere al Statului asupra cultelor, se înțeleg atât măsurile pozitive, pe care el le ia în materie bisericască, prin legi și dispozițiuni, cât și măsurile negative, pe care ar fi nevoie să le ia împotriva cultelor, care, ieșind din sfera competenței lor, ar încălca drepturile Statului. Exercițarea dreptului de supraveghere în latura legislativă și jurisdicțională este intermitentă, pe când dreptul de supraveghere pe cale administrativă este permanent și se execută prin organe administrative de Stat — Domeniul asupra căruia se exercită dreptul de control administrativ al Statului privește laturi deosebite. Astfel, în ordine constituțional-bisericască, confirmă pe înalți demnitari bisericesti, admite ori respinge unele societăți religioase, (ordine, congregațiuni); în ordinea averii bisericesti controlează administrația și întrebuințarea acestei averi în deosebi atunci, când Statul acordă subvențiuni; în ordinea instituțiilor sau așezămintelor conduse de Biserica exercită control pentru că activitatea acestora interesează și pe Stat, cu mențiunea că în înde-

sura în care influența lor s'ar resimți în bine sau în rău, în societate. Sunt totuși alte chestiuni, din domeniul de activitate a Bisericii, privind mai ales viața externă a Ei (înființare de eparhii, parohii, ocuparea lor, fixare de sărbători, asistență socială, etc.), în care Statul poate să-și afirme punctul lui de vedere. Așa înțelegese raporturile dintre Biserica și Stat, aceste două instituții, pot colabora, fără nicio dificultate. Dar delimitarea domeniilor revine Statului în virtutea suveranității lui generale, care îl îndreptățește să fixeze el toate limitele de drept, în care au să se miște diferitele societăți bisericesti, ce trăiesc pe teritoriul propriei lui comunități. Făcând această delimitare, Statul nu se amestecă însă în definirea și determinarea sferei afacerilor *sacra interna*, care rămâne un domeniu exclusiv al cultelor respective, ci numai în ce măsură aplicarea lor poate să fie asigurată. Statul își recunoaște în schimb — și i se recunoaște — competența asupra chestiunilor cu manifestare vădit externă, adică „circa sacra”, chestiuni civile și mixte.

Astfel, Statul este îndreptățit să recunoască și să admită pe teritoriul său confesiuni noi și să clasifice confesiunile existente sub aspectul dreptului public. Acesta este dreptul cunoscut sub numele de jus reformandi. Din acest drept decurge în mod logic, dreptul de supremă inspecțiune sau dreptul de supraveghere și control, pe

plinirea controlului, organele Statului au dreptul să ia cunoștință de felul de administrație al autorităților bisericesti și să le ceară rapoarte lămuritoare, ori de câte ori socotesc necesar.

De asemenea Statul mai exercită față de culte și dreptul cunoscut sub numele de *jus advocatiae* sau dreptul de protecțiune, care se manifestă de obicei, în recunoașterea Constituției bisericesti, în subvenționarea constantă sau ocazională a cultelor, în asistența publică de care Biserica sau Cultul ar avea nevoie pentru păstrarea ordinii de drept, și în protecția serviciilor religioase recunoscute.

Recunoscând Statului aceste drepturi, corespunzătoare suveranității lui, și necesare ordinii sociale și păstrării echilibrului între diferitele culte de pe teritoriul lui, care nu și-ar putea delimita singure domeniile proprii, din tendința inerentă de exagerare a ceea ce reprezintă fiecare, Biserica ortodoxă a pretins și pretinde autonomia în adevăratul ei înțeles, care nu poate provoca niciodată conflicte cu Statul în afirmarea drepturilor menționate — Recunoscând Statului aceste drepturi, nu înseamnă, că ea renunță la sfera ei de activitate, că renunță la autonomie.

Astfel, Mitropolitul Șaguna, recunoscător Statului că a aprobat reînființarea Mitropoliei, recunoscător pentru toate actele de sprijin (sub

(Continuare în pag. 14)

T. R. și Autonomia Bisericească

(Urmare din pag. 13)

venții, etc.), a respins cu hotărâre, dela început, încercările de ingerință din partea Statului, în afacerile interne spirituale ale bisericii, ca și încercarea de a impune comisar împărătesc sau al guvernului în adunările și corporațiunile bisericesti, izbutind astfel să apere libertatea bisericii și să-i asigure autonomia. „Telegraful“, prin coloanele lui în care s'a turnat și principiul și argumentarea documentată, stă mărturie a acestei atitudini.

Autonomia fiind principiu fundamental în organizarea Bisericii ortodoxe, în general, nu numai pentru o biserică autocefală, și de câte ori și oriunde, s'a întâmplat ca să fie stîrbită sau restrînsă într'un Stat, faptul și-a găsit evidențierea și protestul și în coloanele „Telegrafului“. Când în anul 1865, sub domnitorul Cuza, guvernul face o lege prin care acordă domnitorului dreptul de a numi pe mitropoliți și episcopi, înlocuind principiul canonic al alegerii prin numire, Telegraful (Nr. 53 din 1865) printr'un foarte interesant articol semnat de A. (adică de însuși mitropolitul Șaguna) ia apărarea drepturilor Bisericii împotriva actului guvernului țării românești, că nu respectă autonomia Bisericii și obiceiul străvechi legat de această autonomie, ca episcopii să fie aleși în colegiu sinodal, iar nu numiți ca niște simpli funcționari. Legea aceasta este caracterizată în articolul amintit „ca o soră bună a legilor muscălești, prin care Biserica este pusă în Rusia în cătușele unui regim absolutist.“ Acest regim absolutist și situația de dependență a Bisericii ortodoxe ruse de către autoritatea politică n'a încetat decât după revoluția din Octombrie 1917, când regimul sovietic a acordat și a garantat Bisericii ortodoxe, ca și celorlalte culte, deplină libertate de a se organiza și funcționa după norme proprii în conformitate cu canoanele și tradiția respectivă. O altă împrejurare când Telegraful Român se ridică în apărarea autonomiei Bisericii ortodoxe din România este oferită de legea sinodală pentru instituirea Consistorului superior bisericesc, lege care a prevăzut în constituirea acestui for suprem în Biserica, pe lângă membrii Sf. Sinod și 21 membrii clerici, preoți și diaconi, toți fiind supuși în corpore, direct Ministerului Cultelor. De data aceasta Telegraful ia atitudine energică și bine documentată prin condeiul tânărului profesor Dr. Nicolae Bălan, mai întâi prin Revista Teologică (Nr. 2 1909) pe când legea sinodală era numai proiect și apoi prin Telegraful în 1910, studiul fiind extras și în broșură sub titlul: „Chestiunea bisericăscă din România și autonomia Bisericii noastre“. (Sibiu 1910, pg. 47).

Din analiza textului legii învățatul profesor, marele mitropolit de mai târziu care stă în această calitate de mai bine de 32 ani ca un păzitor neadormit al autonomiei bisericii și a tuturor principiilor ei fundamentale, dovedește limpede necanonicitatea legii, fiindcă, nu respectă libertatea bisericii cuprinsă în așezămintele ei, și „liberă este numai acea biserică, care-și are independența propriei ocărnuiri, adică autonomia ei, Biserica care se ocărnuiește după rânduiala ei“. Căci „autonomia bisericilor nu este o frază, nici un principiu doctrinar stabilit arbitrar în Biserică, ci este un element constitutiv al Bisericii.“

Principiul autonomiei, ca și celelalte principii fundamentale ale organizației bisericesti, a fost mult discutate în coloanele Telegr. Român, și după 1919, în vederea înțelegerii canonicității și întinderii lor, până ce s'a ajuns să fie luate așa cum se găseau cristalizate în Statutul Organic al Bisericii ortodoxe din Ardeal, la baza legii și a Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii ortodoxe române, din 1925, fiind menținute apoi ca principii de bază și în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii ortodoxe române, din 1949. De altfel din toate dis-

cuțiile cari s'au purtat în legătură cu principiul autonomiei Bisericii pentru păstrarea lui neștirbită, figura înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, apare din activitatea Telegrafului Român ca un cărmăciu destoinic și înțelep, căruia nu-i scapă din vedere nici un amănunt, pentruca acest principiu să nu fie luat ca pretext pentru înăsprirea raporturilor dintre Biserică și Stat. Inșă abia acum în urma condițiilor create de regimul de democrație populară, care asigură tuturor cultelor din Republica Populară Română libertatea de organizare și funcționare, se poate spune că Biserica ortodoxă română beneficiază de avantajii principiului autonomiei în adevăratul lui înțeles și înlindere.

Alături de această autonomie exterioară a Bisericii, tot așa de importantă este autonomia eparhială sau interioară, în virtutea căreia fiecare episcop este independent de oricare alt episcop în conducerea și administrarea eparhiei respective. Acest principiu al autonomiei eparhiale a fost tot așa de clar și de hotărît susținut în coloanele Telegrafului Român. Conducându-și și administrându-și eparhia în limita hotarelor și potrivit îndatoririlor prevăzute de Sfintele Canoane, episcopul nu poate fi tulburat prin nici un act de imixtiune din partea vreunui alt episcop, chiar când acesta ar fi dobândit o precădere de onoare ca o consecință a împrejurărilor și a desvoltării la care ar fi ajuns anumite cetăți. Acest punct de vedere au ținut să-l repete Sfinții părinți oridecâteori erau chemați să se pronunțe fie în legătură cu fixarea hotarelor unei anumite Circumscripții bisericesti, fie în legătură cu modificarea rangului de onoare al anumitor scaune, (can. 6 și 7 Sinodul I ec.; can. 2 și 3 sin. 2 ec.; can. 17 și 28 sin. 4 ec. și can. 36 sin. 6 ec.). Această independență sau autonomie eparhială corespunde nu numai principiului egalității episcopilor, pe baza hirotoniei, ci și ordinii care trebuie să domnească într'o eparhie, ordine care n'ar mai exista dacă un alt episcop decât titularul ar putea interveni oricând în administrarea acelei eparhii. Aceasta nu însemnează însă că episcopii conduc și administrează fiecare eparhia respectivă fără nici o legătură între ei. N'ar mai exista unitatea care a caracterizat activitatea Bisericii dela început dacă fiecare episcop ar conduce și administra, făcând completă abstracție de ceilalți episcopi. Nevoia acestei permanente legături între episcopi în vederea păstrării unității a fost afirmată oridecâteori s'a socotit potrivit în coloanele Telegrafului, fiind înscrisă și în Statutul organic în lumina principiului stabilit de canonul 34 ap.

În susținerea principiului autonomiei eparhiale mitropolitul Șaguna, a arătat că chiar dreptul de stavropighie, în virtutea căruia o mănăstire sau un așezământ dintr'o eparhie prin înfingerea crucii trimisă de patriarh sau mitropolit, sunt scoase de sub dependența episcopului eparhiei respective și trecute sub directa dependență de patriarh sau mitropolit, nu are bază canonică, ci se întemeiază numai pe un vechi obicei. Deasemenea se accentuează că independența sau autonomia episcopilor în administrarea eparhiilor respective rămâne în principiu nemişcorată și prin admiterea dreptului de devoluțiune. Căci acest drept nu se exercită decât în caz de absolută necesitate, atunci când interesele superioare ale Bisericii ar fi amenințate sau când averea unei eparhii ar fi în mod evident păgubită prin ne-completarea posturilor sau prin nefuncționarea organelor chemate să administreze și să păstreze averea eparhiei.

În lumina acestei interpretări, autonomia Bisericii a fost susținută în T. R. ca un postulat și drept cardinal al ei, ca un element constitutiv și ca o instituție canonică a ei, principiul autonomiei formând baza canonică de îndreptățire a tuturor acțiunilor pe care le întreprinde ierarhia Bisericii și corporațiunile noastre bisericesti.

La împlinirea a 100 de ani de apariție a

Tel. Român și Papalitatea

(Urmare din pag. 11)

buftințele bisericesti. Redacția face apoi o concluzie aproape profetică, zicând că: „Europa se va întrista mult, dacă noul papă va continua mai departe lupta de până acum contra a tot ce nu aparține papismului“ (Nr. 11 și 12/1878). Viitorul a confirmat această temere. Alegerea papii Leon XIII trezește îngrijorări, pentrucă „cel din jurul lui Leon n'ar mult se tem de el, decât îl iubesc“ (Nr. 18/1878). Și astfel clericalismul catolic, susținut de papalitate, devine un dușman al credințelor și al societății (Nr. 3/1879).

Cred că sunt suficiente aceste câteva cîtări, dintr'un interval de numai 25 de ani, pentruca viața papalității să fie caracterizată concret, simplu și demn, de redacția „Telegrafului Român“.

Dar redacția continuă și în sec. XX-lea să vestejească cu aceeași tărie alunecarea papalității dela principiile bisericesti.

Totuși regimurile trecute burgheze, dacă admiteau publicarea unor critici apoi ele deloc nu le dadeau vreo ascultare sau urmare. Și erau probleme grele, ca încheierea Concordatului păgubitor cu Vaticanul în 1927, apoi Legea cultelor din 1928, care nesocoteau a tăt cultele, precum și drepturile poporului (Nr. 12/13, 16/17, 36/37 pe 1927; 15—31 pe 1928). Dar politicianismul reacționar își urma calea sa, sfidând drepturi și nevoi populare.

O eră nouă în considerarea străduințelor neobosite, depuse de redacția „Telegrafului Român“, în lămurirea opiniei asupra politicii înșidoase din partea Vaticanului, începe abia d'pă 23 August 1944, de când se inițiază o radicală schimbare în structura statului nostru, care se desăvârșește în proclamarea Republicii Populare la 30 Decembrie 1947. Guvernul Dr. Petru Groza nu mai admite stîrbirea drepturilor poporului și astfel „Telegraful Român“ poate saluta cu însulțire măsurile reparatorii, după care credincioșii tînjeau atît de mult înainte. Redacția poate sublinia cu satisfacție actele mari de dreptate, precum au fost abolirea Concordatului (Nr. 19/20 pe 1948); și apoi revenirea fraților r din cealaltă s. rană (Nr. 9—10, 17—33 pe 1948).

Prof. M. Șesan

Chemare

Mii de glasuri de sub soare! Faceți către toți [chemare.

Pentru a lumii apărare și-a vieții bunăstare.
Pentru pace să luptăm, strădanii să nu cruțăm,
Toată lumea s'o chemăm, calea să i-o luminăm!
Lacrimi să nu mai vărsăm, fii uciși să nu'ngropăm!

În smerită închinare și'n frățească salutare
Tot în rodnică lucrare, fără nici o înfricare
Obștea noastră luminată să răsuflă ușurată!
Iar prin muncă încordată, de mizerie scăpată.
Ea, zidind o lume nouă, pacea s'o vadă 'nățătă!

I. Ivanciuc

Telegrafului, în coloanele căruia s'a discutat de atâtea ori în jurul autonomiei și s'a luptat pentru menținerea ei Biserica ortodoxă română are satisfacția să constate și să-și mărturisească bucuria că într'adevăr a ajuns să vadă realizat acest principiu în toată întinderea lui, asigurat și garantat de regimul de democrație populară a R. P. R. atît prin Constituția din 1948 și legea pentru regimul general al Cultelor din 4 August 1948, cât și prin noua constituție, Constituția construirii socialismului, din 24 Septembrie 1952, (art. 84). T. R. care s'a făcut deatâtea ori apărătorul autonomiei, fără distincție pentru Biserica ortodoxă ardeleană ca și pentru toate Bisericile și Cultele, încearcă un sentiment de deosebită satisfacție în acest moment sărbătorec al său-când vede realizat acest principiu în condițiuni nemaiîntîlnite sub regimurile trecute. Bucuria este cu atît mai deplină cu cît aceeași autonomie în conducere și organizare a fost asigurată deopotrivă tuturor cultelor din R. P. R.

IORGU D. IVAN

Telegraful Român și Bisericele ortodoxe din alte țări

Precizăm de la început că înțelegem prin articolul acesta știrile și relațiile pe care „Telegraful Român” le a publicat în numerele sale, dealungul unui veac de existență și care au ajutat la cunoștința abonaților săi, în majoritate preoți, iar prin intermediul acestora în masele credincioșilor ortodocși din Transilvania și celelalte ținuturi românești.

Se cuprind aici două perioade: perioada de la apariția până la 1919 și perioada de la 1919 și până azi.

Știrile despre Bisericele ortodoxe din fostul imperiu habsburgic, nu intră în cadrul articolului nostru.

Ne vom ocupa întâi cu știrile și relațiile „Telegrafului Român” despre Bisericele ortodoxe din afara imperiului habsburgic și apoi despre cele în legătură cu România până la unirea din 1919.

Informațiile despre Bisericele ortodoxe, în paginile „Telegrafului Român”, apar încă din primul an de apariție. La început aceste informații sunt destul de mărginite, dar cu vremea ele se largesc, devenind multilaterale și contribuind astfel la întărirea conștiinței ecumenicității Bisericii ortodoxe.

Ele au oglindit, peste tot, concepția ortodoxă despre viața bisericească și religioasă, atât în domeniul organizării și administrativ, cât și în domeniul teologic propriu zis.

Unitatea dogmatică a diferitelor Biserici ortodoxe este susținută și demonstrată, prin articole despre unitatea adevărilor de credință ortodoxe, despre unitatea concepției morale ortodoxe, despre unitatea cultului divin ortodox, care deși la început, a întrebunțat limba greacă și slavonă, cu timpul a ajuns să fie făcut în limba fiecărui popor, contribuindu-se astfel la înțelegerea lui de către toți credincioșii și la întărirea convingerilor creștine ortodoxe, care erau în felul acesta mult mai accesibile credincioșilor.

Organizarea Bisericii ortodoxe pe patriarhate, cărora le erau supuse la început și unele Biserici ortodoxe naționale, care și-au dobândit rând pe rând autocefalia — adică autonomia în problemele administrative — având ca organ suprem sinodul ecumenic al cărui hotărâri dogmatice și canonice trebuiesc primite de toate Bisericele naționale ortodoxe, „Telegraful Român” o susține și o argumentează cu dovezi istorice și canonice, ca fiind adevărata organizare a Bisericii, așa cum a înțeles-o Mântuitorul și cum au dezvoltat-o Sfinții Aposoli și veacurile creștinismului primar.

Astfel, „Telegraful Român” publică pe la anul 1900, un articol al profesorului de istorie bisericească de la Facultatea de Teologie din Atena, A. D. Kiriakos — probabil publicat prima dată în revista „Biserica Ortodoxă Română” ce apărea la București — articol numit „Sistemul Bisericii Ortodoxe Autocefale”, în care acesta combate pe un anume Seltzer, profesor la Universitatea din Jena, care acuza că autocefalia ortodoxă ar distruge unitatea Bisericii.

„Telegraful Român” publică deasemenea date statistice despre Biserica Ortodoxă din Rusia, despre Bisericele ortodoxe din Orient, date în care se arată numărul ierarhilor, numărul preoților, călugărilor, parohilor, mănăstirilor, credincioșilor. Deasemenea date despre organizarea învățământului teologic, numărul școlilor, organizarea și funcționarea lor, pregătirea clerului.

Publică deasemenea diverse știri despre vacanțele episcopale, mitropolitane și patriarhale, despre alegerea ierarhilor, luând atitudine cu ocazia diferitelor neînțelegeri, date despre sărbătorirea unor evenimente religioase și bisericești, despre viața religioasă în general, despre

activitatea științifico-teologică a unor școli și personalități teologice, apariția diferitelor opere teologice și reviste eologice, despre diferite descoperiri arheologice cu caracter religios, zidiri și sfințiri de biserici, recenzii de cărți apărute, reproduceri de articole, etc.

Astfel Nr. 28 din anul 1900 publică un articol reprodus din revista „Biserica Ortodoxă” despre starea Bisericii Ortodoxe din Rusia pe anul 1896—1897. În acest articol se dau amănunte despre canonizarea unor sfinți ortodocși ruși, date despre organizarea Bisericii care cuprindea pe acea vreme 64 de eparhii — una în America — 3 mitropolii, 11 arhiepiscopi, 48 de episcopi, 38 arhierii titulari și 60 de consistorii. Dă asemenea știri despre activitatea clerului superior, vizite canonice, pregătirea și activitatea preoților.

Se dau date interesante despre misionarismul Bisericii ortodoxe Ruse, organizat de „Societatea Misionară Ortodoxă Rusă” atât pe plan intern cât și extern (avea 23 de misiuni). Pe plan intern se ducea o activitate intensă pentru convertirea Rascolnicilor, iar pe plan extern, misi-

na în timpul primului război mondial informațiile cu privire la Bisericele ortodoxe din Orient sunt din ce în ce mai sărace.

După primul război mondial încep să fie publicate din noi știri asupra Bisericii autocefale ortodoxe, din Bulgaria, Grecia, Jugoslavia etc. Dar întrucât acum apar publicații și reviste de teologie, ortodoxe, care circulă în toată țara, „Telegraful Român”, care începe să devină un fel de organ al centrului ortodox din Sibiu nu mai publică știri așa de ample despre celelalte Biserici. Totuși nu încetează informațiile despre diferitele lucrări apărute, diferitele conferințe ortodoxe și pan ortodoxe, recenzii, etc.

Știrile despre Biserica ortodoxă din Uniunea Sovietică după revoluția din Octombrie lipsesc aproape total, din cauza regimurilor politice burghezo-moșteresti, care fiind ostile regimului democratic înscăunat în U.R.S.S. au interzis orice relații cu Biserica ortodoxă din U.R.S.S., falsificând în mod tendențios și grosolan orice informație privitoare la Biserica ortodoxă din U. R. S. S.

După 23 August 1944, prin eliberarea Patriei noastre și prin instaurarea regimului democratic-popular în țara noastră, prietenia poporului român cu poporul rus a fost reluată, în-

uni dezvoltate activau cu succes în Japonia, Coreea, America.

Articolul mai cuprinde date despre organizarea și activitatea școlilor teologice, despre activitatea științifică a teologilor ruși.

Informațiile despre alte Biserici ortodoxe, nu sunt așa de ample ca cele despre Biserica din Rusia, dar totuși cuprinde date prețioase pentru cunoașterea lor.

Numerele până la anul 1900 cuprind mai des știri despre Patriarhia ecumenică din Constantinopol, despre sinoadele ei și hotărârile lor, despre solemnitatea cu care se serbau Sf. Paști, etc. despre relațiile patriarhiei ecumenice cu Poarta otomană, etc.

Cât privește viața Bisericii ortodoxe din Țara Sfântă, „Telegraful Român”, se ocupă îndeaproape despre problema Sfântului Mormânt, care era la ordinea zilei înainte de războiul Crimeii.

În multe numere se publică articole în legătură cu această chestiune, dându-se ample referințe asupra activității pe care a dus-o la Constantinopol, principele rus Menciocoff, pentru soluționarea „regimului Sfântului Mormânt”, cu privire la alegerea pe viață a patriarhului ecumenic, cu privire la controlul administrativ al Rusiei asupra Patriarhiei ecumenice, cu privire la protectoratul Rusiei asupra ortodocșilor dela locurile sfinte.

tărită și consolidată prin relații multilaterale, politice, economice, culturale, sociale etc.

În felul acesta au putut fi reluate și vechile relații de prietenie, colaborare și ajutorare dintre Biserica ortodoxă română și Biserica ortodoxă din U.R.S.S.

Aces e relații au fost dezvoltate și sunt întărite tot mai mult prin posibilitățile și ajutorul pe care îl acordă regimul democrației populare din Patria noastră R. P. Română.

Noile relații sunt oglindite în paginile „Telegrafului Român” prin știri tot mai ample despre realitățile bisericești din U.R.S.S. În articolele publicate se cuprind date despre starea Bisericii ortodoxe din U.R.S.S., organizarea ei, numărul episcopilor, ierarhilor, preoților, parohilor, școlilor teologice, mănăstirilor, regimul cultelor în U.R.S.S., date despre personalitățile marcante ale Bisericii, ca Patriarhul Serghie, Patriarhul Alexei, Mitropolitul Nicolae Crutișki, despre activitatea lor științifică, pastorală și organizatorică. Deasemenea articole despre activitatea Sinodului patriarhal din Moscova, despre „Revista Patriarhiei de Moscova, activitatea și publicațiile teologice”.

Rubrica „Din viața Bisericii rusești” a publicat informații prețioase, care au contribuit și contribuiesc la cunoașterea reală a stării Bisericii ortodoxe în U.R.S.S.

Vizita înalt Prea Fericitului Patriarh Alexei în țara noastră, cu popas la Sibiu, în anul 1947

(Continuare în pag. 16)

Mulțumire. I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae mulțumește pe această cale tuturor celor ce l-au felicitat de ziua onomastică și l-au trimis bune urări de Sf. Sărbători și de Anul Nou și le împărtășește arhierestii binecuvântări.

URARE. Redacția și Administrația „Telegrafului Român” urează colaboratorilor, abonaților, cetitorilor și sprijinitorilor lui An Nou de pace, progres și rod îmbelșugat întru toate.

Telegr. Rom. și Bis. ortodoxe din alte țări

(Urmare din pag. 15)

este oglindită în numere festive, în care se publică date despre personalitatea și activitatea sa, despre colaborarea și dezvoltarea relațiilor cu celelalte Biserici ortodoxe inițiate de Patriarhul Alexei, despre activitatea sa în războiul pentru Apărarea Patriei, etc.

Jubileul de 500 de ani dela autocefalia Bisericii ortodoxe ruse, Sinodul Pan-Ortodox dela Moscova din 1948, conferințele pentru pace ale ierarhilor ortodocși la Moscova, apelurile și activitatea Bisericii în lupta pentru apărarea Păcii, diferite vizite de patriarhi și ierarhi ortodocși la Moscova, sunt oglindite pe larg în paginile „Telegrafului Român”.

Reluarea relațiilor cu Biserica ortodoxă din U.R.S.S. ne-a dat posibilitatea să avem din nou știri și să intrăm în legătură cu celelalte Biserici ortodoxe. Astfel „Telegraful Român” a putut publica știri despre Biserica ortodoxă din Georgia, Antiohia, Bulgaria, Ucraina.

„Telegraful Român” a publicat știri despre revenirea la ortodoxie a ucrainenilor s carpatici, despre reînvierea ortodoxiei în Cehoslovacia, despre organizarea Mitropoliei ortodoxe în Cehoslovacia, despre școlile teologice de acolo etc.

Despre Biserica ortodoxă din Moldova și Muntenia, mai apoi din România, primele numere ale „Telegrafului Român” dau puține știri. Astfel se publică mai ales știri diverse, despre serbarea Bobotezii, Învierea Domnului, Sf. Gheorghe, la București și Iași, despre vacanțele și alegerile de episcopi și mitropoliți.

Incetul cu incetul se dau știri cu privire la viața religioasă, la starea Bisericii, la starea clerului (pregătirea, activitatea și salarizarea lui), la organizarea școlilor teologice, la raporturile Bisericii cu Statul.

Cu timpul când activitatea teologică se dezvoltă în România, se publică recenzii de opere apărute, de articole din reviste sau se reproduc articole, conferințe etc.

„Telegraful Român” ia atitudine cu ocazia rezolvării unor probleme importante, cum a fost salarizarea clerului, diferitele discuții în senat cu privire la Biserica, cu ocazia alegerii de ierarhi, în diferitele neînțelegeri, susținând totdeauna punctul de vedere ortodox just și echitabil.

Intre știrile mai vechi, amintim pe cea publicată în Nr. 87 din 1863, care anunța că în Braila cu ocazia introducerii limbii române în Biserica Arhanghelului, grecii din localitate indignați au spart geamurile bisericii și au bătut cu pietre pe preoții din altar.

Nr. 38 din 1870 publică un articol al Pr. V. C. Molescu, împotriva propagandei catolice în România făcută prin cărți de rugăciune romano-catolice.

Tot în 1870, numărul din 27 August publică știri cu privire la serbările dela Putna, la aniversarea a 400 ani dela sfârșirea mă aștirii, iar „Foișoara” publică în întregime conferința Ierosolimitului Hagii Carol Comite de Rossetti, ținută la Ateneul Român: „Despre Dumnezeu și

Conferințele preoțești de orientare

Pentru justa orientare a preoțimei în problemele de actualitate și precizarea sarcinilor ce-i revin în spiritul colaborării dintre Biserică și Stat, al patriotismului constructiv și al luptei pentru pace, s'au fixat tot la două luni conferințe preoțești raionale. Primele conferințe de acest fel, cari s'au ținut în August a. c., au arătat însemnătatea lor deosebită pentru preoțime.

Aceste conferințe au fost prezidate de câte un delegat chiriarhal, care a dat lămuririle necesare atât asupra rostului conferințelor, cât și asupra temelor tratate și asupra problemelor ce s'au ridicat.

Preoții participanți au susținut și discutat temele cu multă pricepere și mult interes. Prin aceasta au arătat nu numai pregătirea ce o au, ci și experiența ce au dobândit în activitatea desfășurată pe teren pastoral și social.

Programul cuprinde: 1. o temă; 2. rapoarte de activitate; 3. Comunicări oficiale. Tema e dezvoltată din punct de vedere teologic, ancorată în actualitate și concretizată în sarcini, angajamente și metode de împlinire a imperativelor isvorite din tema însăși. Deci se evidențiază aspectul teologic, aspectul actual și aspectul practic al temei. Rapoartele cuprind probleme de ordin social și local, probleme de ordin pastoral misionar, probleme de gospodărie parohială, probleme de colaborare cu autoritățile locale de stat, cu gospodăriile agricole colective, cu organizațiile de masă, în lucrări de folos obștesc și lupta pentru pace etc.

Tema tratată în August a fost: Biserica și Patria. Cu această ocazie s'a arătat că Patria este mediul fizic, social, politic și cultural în care trăește și muncește un popor.

Intr'adevăr Patria este pământul natal, țara în care ne-am născut și am crescut cu toate frumusețile și bogățiile solului și subsolului ei. Patria este poporul, cu toate tradițiile lui de luptă pentru libertate și progres, cu limba lui, cu cultura lui. „Patria” burgheză nu era o pa-

principalele forme ce au investit această idee la diferitele popoare”.

Constatăm deci, răsfoind paginile „Telegrafului Român”, dealungul celor 100 de ani de existență, că el prin informațiile, știrile și relațiile despre diferitele Biserici Ortodoxe Autocefale, privind viața lor religioasă și bisericască în diferitele ei aspecte, a contribuit la întărirea conștiinței ortodoxe ecumenice, a arătat valorile ortodoxe de pretutindeni, unitatea și tăria Ortodoxiei, precum și activitatea Bisericii Ortodoxe, pusă în slujba poporului, progresului și culturii.

În felul acesta prin cunoașterea reciprocă și prin credința în aceleași adevăruri religioase revelate și în convingerea că toți ortodocșii ne închinăm și slujim Aceluiași Hristos, Dumnezeu și Om, a căruia învățătură principală a fost iubirea de Dumnezeu și de aproapele, indiferent de neam și rasă, s'au întărit relațiile de prietenie dintre popoarele cu credincioși ortodocși, care astăzi alături de popoarele sovietice și de toți oamenii muncii din toată lumea, luptă pentru apărarea și instaurarea unei păci trainice în lume.

„Telegraful Român” a fost cu un cuvânt o cetate pe culmi în Transilvania. El trebuie să ajute la întărirea și dezvoltarea relațiilor cu Bisericele ortodoxe de pretutindeni contribuind la menținerea și întărirea conștiinței ecumenicității Ortodoxiei, fiind un factor de întărire a păcii și prieteniei între popoare și luptând pentru progresul și înflorirea Patriei noastre R. P. Română.

Diacon N. Streza

trie pentru oamenii muncii, pentru că ei erau exploatați. Patriotismul burghez era folosit pentru asmuțirea învrăjbirei dintre popoare. În orânduirea socialistă, care desființează exploatarea omului de către om, și care proclamă stăpânirea poporului muncitor, oamenii muncii au cu ade-vărat o patrie care le aparține: pământul natal, cu toate frumusețile și bogățiile lui, aparținând poporului muncitor, care bazat pe cele mai nobile tradiții populare, își construiește o nouă ordine socială, politică și culturală, o viață mai bună și fericită. Poporul muncește și luptă pentru el, pentru viitorul lui. De aici patriotismul oamenilor muncii, un patriotism care unește dragostea de pământul natal cu dragostea de propriul popor, cu devotamentul față de noua orânduire socială și politică și cu cinstită și înfrățirea cu celelalte popoare, cari luptă pentru democrație, pace și socialism. Acest patriotism nu e prilej de vrăjă între popoare, ci de prietenie și ajutor reciproc. Acest patriotism nu e paradă de cuvinte la zile naționale, ci putere care pătrunde întreg poporul muncitor și toate acțiunile lui, însuflețindu-l în munca și lupta lui pentru o viață fericită. El se manifestă în eroismul muncii, în avântul întrecerilor socialiste, în lupta pentru întărirea patriei.

Biserica ortodoxă a fost legată de poporul în mijlocul căruia a trăit și soarta căruia a împărțit-o. Cu atât mai mult ea este azi alături de poporul muncitor, care-și făurește o Patrie a sa: Republica Populară Română. Preoțimea noastră are în față pilda preoțimii ruse, pentru care sunt valabile cuvintele Mitropolitului Serghie (1927): „Noi dorim să fim ortodocși și în același timp să recunoaștem Uniunea Sovietică drept patria noastră, bucuriile și izbânzile ei ca bucuriile și izbânzile noastre...”, ca și cuvintele I. P. S. Luca de Crimeia: „Noi ne iubim Patria și nu avem același drum cu dușmanii ei”. Acest patriotism al preoțimii ruse s'a manifestat cu vigoare în Marele Războiu de Apărare a Patriei, când ea și-a adus contribuția la victorie atât moral (prin predici, pastorale, etc.) cât și material (colecte ș. a.). Astfel Biserica ortodoxă rusă a dovedit că-și iubește Patria cu tot poporul și o apără cu toate mijloacele ce-i stau la dispoziție.

Preoțimea noastră își arată patriotismul prin cultivarea sentimentului patriotic în credincioși, prin colaborarea cu organele Locale de stat la muncile de folos obștesc, prin participarea la lupta pentru pace, fiind alături de popor în munca lui constructivă, prin combaterea șovinismului și cosmopolitismului ș. a.

Discuțiile, ca și rapoartele de activitate, au arătat în mod concret cum înțelege preoțimea să-și manifeste dragostea față de Patrie. Reprezentantii Comitetelor raionale de luptă pentru pace, ce-au participat la aceste conferințe, au relevat deasemenea activitatea preoțimii în acest sens.

Conferințele preoțești din August au fost astfel prilej de bilanț al activității preoțești în domeniul social și pastoral, de precizare a datorităților patriotice ale preoțimii, de luare a noui angajamente în munca pentru întărirea Patriei și lupta pentru pace. Pe calea aceasta a patriotismului activ și constructiv, i-se deschide preoțimii un larg teren de activitate pentru fericirea poporului muncitor și biruința păcii în lume.

D

